



Vlaams
Parlement

vergadering **C225**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 2 mei 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jelle Engelbosch aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de complexiteit van de erosieverplichtingen voor landbouwers – 1649 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de evaluatie van erosiebestrijdende maatregelen – 1683 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de schorsing door de Raad van State van de door de minister toegekende milieuvergunning voor Uplace – 1753 (2016-2017)	7
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de recente cijfers van het zwerfvuilbeleid in Vlaanderen – 1811 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de onderzoeksresultaten rond zwerfvuil en sluikstorten – 1814 (2016-2017)	9
VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de transitie van de departementen Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) en Ruimte Vlaanderen (RV) tot het Departement Omgeving – 1823 (2016-2017)	15
VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over onderzoek naar hergebruiksmogelijkheden van leegstaande en onderbenutte panden in Vlaanderen – 1825 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de herwerking van het leegstandsinstrumentarium voor bedrijfsruimten – 1873 (2016-2017)	18
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de procedures die opgenomen zijn in het eenheidsreglement inzake gerecycleerde granulaten en het toezicht erop, naar aanleiding van de sanering van een stortplaats in Peer – 1855 (2016-2017)	24
VRAAG OM UITLEG van Ingrid Pira aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over bouwvergunningen in overstromingsgebied – 1835 (2016-2017)	27
VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over putwaterkwaliteit – 1799 (2016-2017)	31

VRAAG OM UITLEG van Jelle Engelbosch aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de complexiteit van de erosieverplichtingen voor landbouwers – 1649 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de evaluatie van erosiebestrijdende maatregelen – 1683 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, eind 2015 keurde de Vlaamse Regering een significante bijsturing van de erosieverplichtingen goed. Deze verplichtingen maken deel uit van de randvoorwaarden van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). In het erosiebeleid wordt er in Vlaanderen een onderverdeling gemaakt in vier klassen van percelen: zeer hoog, hoog, medium en laag erosiegevoelig. Elke klasse heeft zijn kleur. Ik ga het niet voorlezen. Iedereen in deze commissie weet wel hoe het in elkaar zit.

Aan deze landbouwers wordt evenwel de vrijheid gegeven om de erosie te bestrijden naargelang de bodem- en teeltomstandigheden en vanuit hun eigen expertise. Maar het verhaal is complexer dan dat. Alle landbouwteelten worden ook nog eens onderverdeeld in vier categorieën.

Een landbouwer moet dus voor de bestrijding van erosie op zijn perceel maatregelen uit een of meerdere pakketten kiezen in functie van de erosiegevoeligheid van zijn perceel, maar ook rekening houdend met de teeltcategorie waarbinnen zijn teelt valt, waardoor er een complexe puzzel ontstaat die door elke landbouwer individueel moet worden gelegd. Dit zeer uitgebreide maatregelenpakket heeft wel als voordeel dat het flexibel kan worden ingezet. De landbouwer kiest dus een pakket dat het best beantwoordt aan zijn stielkennis.

Toch is het niet altijd duidelijk welke maatregelen hij precies moet nemen om de erosie op zijn perceel te bestrijden. Men treft vaak wel maatregelen, maar het zijn niet steeds de juiste of ze zijn niet grondig uitgevoerd. Het spreekt voor zich dat boeren er alle belang bij hebben om hun eigen grond in optimale conditie te houden. Erosie heeft immers ook zijn invloed op de uiteindelijke opbrengst, zeker op lange termijn. Het probleem is dat een aantal landbouwers door de bomen het bos niet meer zien en zichzelf dreigen te verliezen in het web van maatregelen die ze mogelijk kunnen of moeten nemen.

Minister, bent u op de hoogte van deze problematiek die op het terrein wordt ervaren? Wat zijn hiervan de gevolgen op korte termijn? Welke bijkomende maatregelen kunt u nemen om landbouwers beter te informeren over hun verplichtingen in het kader van de randvoorwaarden?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Voorzitter, minister, collega's, bij de haalbaarheid van de regeling die in 2015 in werking is getreden, zijn er wel wat vraagtekens gezet. Deze beleidsbijsturing werd positief onthaald door de landbouwsector omdat stielkennis, met name maatwerk, nu beter uit de verf komt, maar heeft als keerzijde dat het er niet bepaald eenvoudiger op werd. De vraag is of de maatregelen wel afdoende resultaat hebben.

De bijsturing of, zoals ook de Inspectie Financiën stelde, 'de afzwakking om te voldoen aan de wensen van de sector' blijkt nu dus niet te zorgen voor een betere

erosiebestrijding, niet voor een meetbaar beter resultaat op het terrein, noch voor duidelijkheid bij de landbouwers.

Het meer gericht werken op perceelsniveau zorgt net voor keuzestress bij de landbouwers en het maken van verkeerde keuzes.

De versnippering van het maatregelenpakket maakt de evaluatie van het globale erosiebeleid ook niet gemakkelijk, nog los van de eventuele contraproductieve gevolgen van verkeerd geïnterpreteerde maatregelen.

Nochtans is een coherent en krachtig erosiebeleid meer dan wenselijk: enerzijds voor de landbouwsector, die jaarlijks tonnen vruchtbare bodem ziet afvloeien, maar ook voor het algemeen belang. Modderstromen die bij hevige regenval hele gemeenschappen treffen, zijn heel zichtbaar, maar de verdoken kosten liggen veel hoger. Het dichtslibben van onze waterlopen, wat bijzonder nefast is voor de kans op overstromingen, en de kostprijs voor het ruimen van alle slib: een sisyfusarbeid waarbij steeds achter de feiten aan wordt gehold. En dan hebben we het nog niet over de collateral damage gehad: de nitraten, fosfaten en dergelijke die mee afvloeien richting het oppervlaktewater, met alle gevolgen van dien voor de waterkwaliteit.

Het bijgestuurde beleid moet dit jaar worden geëvalueerd, maar mij is het onduidelijk hoe dit zou moeten gebeuren. Omdat er op perceelsniveau maatregelen mogen worden genomen, naar best vermogen en zonder rapporteringsplicht, lijkt het me onoverkomelijk dat ook de evaluatie van deze maatregelen op perceelsniveau gebeurt, maar dat maakt een globale evaluatie van het beleid natuurlijk bijzonder moeilijk.

Minister, via welke beleidsindicator meet u de resultaten van het bijgestuurde erosiebeleid? Hoever staat het met de evaluatie van het beleid? Hoe worden de resultaten van de perceelsgebonden maatregelen geëxtrapoleerd naar een globale evaluatie van het erosiebeleid? Maakt ook de vrijstelling van erosiebestrijdende maatregelen voor erosiegevoelige percelen die omringd zijn door grasland, deel uit van de evaluatie? Hoe wordt de maatschappelijke kost meegenomen in de evaluatie?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, de verplichtingen die de Vlaamse Regering heeft ingevoerd, hadden tot doel om flexibiliteit te geven aan de landbouwers. De brede waaier aan erosie maatregelen maakt dat de landbouwer zijn eigen expertise kan laten gelden om in functie van zijn bedrijfsvoering een gepast maatregelenpakket samen te stellen. Maar uiteraard moet die samenstelling wel oordeelkundig gebeuren. Uit controle ter plaatse is gebleken dat dit het voorbije jaar nog niet bij iedereen het geval was. De gevolgen hiervan zijn dat landbouwers die een controle krijgen op de naleving van de randvoorwaarden bij vastgestelde tekortkomingen, gesanctioneerd worden in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Het GLB is immers een verhaal van rechten en plichten. Daar sta ik ook volledig achter. Om een betere naleving van de randvoorwaarden erosie te bewerkstelligen, heb ik mijn diensten opgedragen om een vernieuwd actieprogramma uit te werken. De uitvoering daarvan is inmiddels gestart. In dit actieprogramma gaat de aandacht zowel naar informeren en sensibiliseren als naar controleren.

Welke acties zijn uitgevoerd en gepland? Er is een communicatie gebeurd om de landbouwers te wijzen op de tekortkomingen die het vaakst worden vastgesteld op het terrein. Ik merk dat dit onder meer aanleiding heeft gegeven tot de vragen die hier vandaag worden gesteld. De ervaring leert dat een overzicht van de meest gemaakte fouten die tot een sanctie leiden, vaak meer bereik heeft dan een uitgebreide opsomming van wettelijke bepalingen.

Tijdens infosessies in februari over het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), de verzamelaanvraag voor de landbouwconsulenten, hebben mijn diensten deze problematiek ook onder de aandacht gebracht.

Begin april heeft elke landbouwer met paarse of rode percelen via mail of brief informatie ontvangen over de randvoorwaarden erosie met uitleg over de verschillende pakketten en aandacht voor de meest voorkomende fouten.

Het Departement Landbouw en Visserij werkt aan een themareportage in samenwerking met PlattelandsTv, waarvan de uitzending gepland is de laatste week van april, vorige week dus.

Het Vlaams Ruraal Netwerk zal eind juni op twee plaatsen een studiedag organiseren over de erosieproblematiek waar zowel de randvoorwaarden als de beheersovereenkomsten aan bod zullen komen. Mijn diensten hebben de landbouworganisaties verzocht om deze thematiek onder de aandacht van hun leden te brengen.

Momenteel lopen er verschillende demonstratieprojecten die focussen op erosiebestrijding. Tijdens de demonstratieactiviteiten zullen de randvoorwaarden erosie onder de aandacht worden gebracht.

Mijn diensten kunnen natuurlijk ook op vraag van derden voordrachten geven over de randvoorwaarden erosie. Zo verleenden onze diensten in het voorjaar al hun medewerking aan de erosieklassen die in Lierde en Maarkedal werden georganiseerd in het kader van het LEADER-project 'Boeren op een helling'.

Er wordt ingezet op sensibilisering op lokaal niveau via samenwerking met onder andere praktijkcentra, erosiecoördinatoren, bedrijfsplanners en het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO), die actief bezig zijn met erosiebestrijding. Op die manier kan worden ingespeeld op lokale noden en kunnen ook praktijkervaring en lokale knelpunten doorstromen naar het beleid.

Landbouwers kunnen ook een beroep doen op KRATOS. Via de module bodem en de module randvoorwaarden kunnen land- en tuinbouwers gratis advies op maat vragen over de implementatie van de randvoorwaarde erosie op hun bedrijf.

Tot slot zullen mijn diensten in de risicoanalyse ter voorbereiding van de controlecties meer rekening houden met de erosiegevoeligheid van de percelen. U merkt dat we kosten noch moeite sparen om de juiste informatie tot bij de landbouwers te brengen. Bij het aanpassen van de erosieregelgeving heeft de Vlaamse Regering gepland om een evaluatie uit te voeren.

In het verleden werd een erosiebeleidsindicator ontwikkeld, maar deze hield onvoldoende rekening met de recent verplichte inspanningen van de landbouwsector in het kader van het GLB. Want zoals u terecht opmerkt, bestaat het erosiebeleid uit verschillende componenten. Er kunnen beheersovereenkomsten afgesloten worden om grasbufferstroken aan te leggen, er kan investeringssteun worden verleend, lokale overheden leggen kleinschalige infrastructuurwerken aan, en er zijn recente verplichtingen van toepassing op de actieve landbouwers in het kader van het GLB. Daarom werkt het Departement Omgeving aan een nieuwe alomvattende indicator waarin dus ook de verplichte perceelsgebonden maatregelen zullen worden geïntegreerd. Deze nieuwe indicator voor het volledig erosiebeleid zal operationeel zijn tegen eind 2017 voor wat het effect op de bodem betreft en tegen eind 2018 voor wat de aanvoer van sediment naar de waterlopen betreft.

De evaluatie van de erosiebestrijding via een nieuwe indicator is gericht op het bepalen van de effectiviteit van de door de landbouwers en andere betrokkenen in de praktijk toegepaste mix van verplichte en vrijwillige erosiebestrijdingsmaatregelen. De effectiviteit wordt in eerste instantie berekend in de vorm van het

percentage gereduceerd bodemverlies. In een volgende fase wordt dit aangevuld met het percentage gereduceerde sedimentaanvoer naar waterlopen. De maatschappelijke kost van het gereduceerd bodemverlies of de gereduceerde sedimentaanvoer naar waterlopen is niet het voorwerp van de huidige evaluatie.

Uw vraag inzake de evaluatie over de vrijstelling van percelen die omringd zijn door grasland, is me niet geheel duidelijk. De aanleg van grasbufferstroken onderaan het afhellende gedeelte van erosiegevoelige percelen is een erosiebestrijdende maatregel omdat deze het afstromende sediment tegenhouden, maar er bestaat geen vrijstelling voor de verplichte erosiebestrijdende maatregelen indien het akkerland omringd wordt door grasland. Ik kan dan ook niet goed inschatten wat precies de bedoeling is van die vraag. Wellicht hoor ik dat nog in de repliek.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Minister, ik ben tevreden dat u zo kort op de bal speelt. Uw diensten hebben het nodige gedaan via de informatieverstrekkingstudiedagen, de demonstratieprojecten en die reportage. Ik denk dat iedereen weet waar de knelpunten vandaag zitten. Dat betekent echter niet dat we het kind met het badwater moeten weggooien. We moeten de flexibiliteit die wordt gegeven, zeker behouden, maar een bijsturing en vooral de bijkomende informatieverstrekking kunnen zeer nuttig zijn.

Ik hoor dat u met een vernieuwend actieprogramma komt dat zowel zal sensibiliseren als eventueel controleren. In die zin heb ik daar niets aan toe te voegen en ben ik alleen blij dat u kort op de bal speelt om de problematiek van de werkbaarheid van de erosieverplichtingen die vandaag hier en daar voor problemen zorgen, op te lossen via informatieverstrekking.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik ben blij te horen dat u initiatief neemt, maar ook eerlijk toegeeft dat een aantal punten nog moeilijk liggen. Het zal wellicht nog een hele tijd duren voor we de sector en vooral een aantal individuele landbouwers zullen hebben gesensibiliseerd en overtuigd dat een grondige en ernstige aanpak op perceelsniveau zeer zinvol is.

Wij kijken ook uit naar de effecten van de nieuwe beleidsindicator. Ik ben blij dat die ook effectief zal meten. Die zal het bodemverlies maar ook het aangevoerde sediment in waterlopen in kaart brengen in verschillende stappen.

Op zich zal dat een betere indicator zijn dan in het verleden om te weten hoeveel verlies we in dezen hebben en hoeveel kosten we maatschappelijk niet meer zullen doorschuiven in de toekomst.

De beste bescherming tegen erosie is grasland. Het omgeven van akkers door grasland vormt een belangrijke remmende factor in het afspoelen van bodem naar waterlopen en ook in het algemeen verlies.

Stelt men door de erosiebestrijdende maatregelen akkerland vrij? Ik bedoel: is er een vrijstelling voor de akkers die niet door een zone van 5 meter maar door weiden worden omringd?

Minister Joke Schauvliege: Neen, mijnheer Caron, er is geen vrijstelling.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de schorsing door de Raad van State van de door de minister toegekende milieuvergunning voor Uplace
– 1753 (2016-2017)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, mijn vraag dateert al van enige tijd geleden. De geschiedenis van het dossier, dat al heel wat jaren beslaat, is gekend bij de commissieleden. Ik ga dat niet allemaal herhalen.

Mijn vraag om uitleg heeft betrekking op het meest recente procedurefeit, met name de nieuwe milieuvergunning die u hebt afgeleverd op 23 juni 2016 aan Uplace. Volgens een persbericht van u gebeurde dit op grond van de aanpassingen aan het brownfieldconvenant, de gunstige adviezen van de verschillende instanties, de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan door de Vlaamse Regering en de vervulling van de bijkomende mobiliteitsvoorwaarden, namelijk een treinstation en de hoogfrequente pendelbus.

Tegen uw milieuvergunning werd door onder meer UNIZO een vordering ingesteld bij de Raad van State. De Raad van State heeft met zijn arrest van 30 maart de vergunning voor het Uplaceproject geschorst. Dat was de tweede keer. Op 28 mei 2014 vernietigde de Raad van State ook al de eerste milieuvergunning omdat men vond dat de Vlaamse Regering de aanvraag niet onpartijdig kon beoordelen, gelet op de inhoud van het brownfieldconvenant.

Het arrest van de Raad van State is u bekend en is online te raadplegen. Ik zal het niet uitvoerig citeren, zoals ik in mijn schriftelijke voorbereiding wel heb gedaan. Het komt erop neer dat het MER waarop men zich baseert om de vergunning toe te kennen, in principe gedateerd is, en dat mogelijk een heel nieuwe procedure moet worden opgestart.

De Raad van State zegt dat de effectieve realisatie van het project, die in principe rond deze periode zou moeten starten, onherroepelijke schade zou kunnen veroorzaken. Daarom meent de raad dat het aangewezen is om de milieuvergunning te schorsen in afwachting van – uiteindelijk – een uitspraak te gronde.

Minister, hoe reageert u op dit arrest, dat toch wel scherpe kritiek formuleert op de motivatie die u hebt gehanteerd bij het verlenen van de nieuwe milieuvergunning in juni 2016?

Hebt u nu al overleg gehad met de verantwoordelijken van Uplace? Zij lieten in een eerste reactie verstaan, en ik citeer hun reactie uit een krant: "De zonering, de handelsvestigings- en de bouwvergunning blijven uiteraard van kracht zodat er samen met de Vlaamse Regering aan een oplossing voor de schorsing van de milieuvergunning kan worden gewerkt." Kunt u hier meer toelichting bij geven?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega, met het schorsingsarrest van 30 maart 2017 hebben we het advies van de gewestelijke milieuvergunningscommissie gevolgd.

De Raad van State overweegt dat de minister 'prima facie' niet zonder artikel 4.1.7 van het decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid te schenden, de gewestelijke milieuvergunningscommissie kon bijvallen in het besluit dat het project-MER nog steeds actueel is en zelfs de worstcasescenario's in overweging neemt.

In het kader van deze procedure werd door onze raadsman een verzoek tot voortzetting ingediend. Thans wordt het arrest verder juridisch onderzocht door de raadsman van het Vlaamse Gewest in overleg met de diensten. Het verweer ten gronde is nog in voorbereiding teneinde een memorie van antwoord neer te leggen.

De MER-coördinatie verloopt volledig onafhankelijk. Dat heb ik hier al een paar keer moeten zeggen. Ik kan dat alleen maar blijven herhalen. Het MER werd opgesteld door MER-deskundigen die door de overheid erkend zijn en hun werk onder toezicht uitoefenen. Bovendien werd het MER door de dienst Milieueffectenrapportering op objectieve wijze beoordeeld en goedgekeurd. Dezelfde MER-deskundigen hebben de aanvullende nota van 26 september 2014 opgesteld. Bovendien heeft de gewestelijke milieuvergunningscommissie unaniem een gunstig advies gegeven.

De uitspraak ten gronde van de Raad van State over het annulatieberoep moet worden afgewacht. Ik ga daar niet op vooruitlopen. We zitten volop in een procedure. Dat zou niet wenselijk zijn.

Wat betreft de uitspraken van Uplace: dat is hun eigen verantwoordelijkheid. Ik vermoed dat zij verwijzen naar de stuurgroep die is ingesteld in het kader van het brownfieldconvenant. Die is gepland op 5 mei. Ik ga ervan uit dat de schorsing daar zal worden besproken.

Ik kan ook aangeven dat er nog een schorsings- en vernietigingsprocedure lopende is bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen tegen de beslissing van de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar. Ook daar moeten wij de uitspraken afwachten en kan ik daar moeilijk op vooruitlopen omdat dit volop in de procedure zit.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dank u wel, minister. U hebt het standpunt dat u al verschillende keren hebt verwoord, nog eens herhaald. Uiteindelijk is er nu alweer een nieuw feit, waarbij de Raad van State aangeeft dat het gaat om een dossier dat gebaseerd is op achterhaalde en dus mogelijk ook foutieve gegevens. Dus denk ik, zoals verschillende partijen in het Vlaams Parlement vragen, en zoals de omliggende lokale besturen en heel wat betrokken burgers de rationale en op basis van gezond verstand gevormde bedenking hebben gemaakt, dat het hoog tijd is dat men dit dossier na twaalf jaar procedures en dergelijke meer, waarbij uiteindelijk nog geen enkele spade in de grond werd gestoken, definitief afvoert. Er wordt door zowat de enige partij die ik het nog hoor opnemen voor het project Uplace, met name de N-VA, gezegd dat dat is om redenen van rechtszekerheid. Maar als je ziet dat men nu al twaalf jaar lang bezig is met procedures, waardoor de procedure uiteindelijk geschorst wordt omdat men al zo lang bezig is en omdat het gaat om achterhaalde informatie, dan heeft het niets meer met rechtszekerheid te maken. Dus bevestigt men alleen maar het idee dat men zich in Vlaanderen steeds meer blijft vastrijden in al die grote infrastructuurwerken, grote investeringen en dergelijke meer, waarbij men zich blijft vastrijden in allerlei procedures.

Nu is er uiteindelijk nog een uitspraak ten gronde af te wachten, die naar alle waarschijnlijkheid rond de zomer zal worden gedaan. Ik heb al mensen van uw partij, om maar te verwijzen naar uw fractieleider in het Vlaams Parlement, horen zeggen dat als er uiteindelijk een negatieve beslissing wordt genomen, het echt wel hoog tijd wordt dat we dat project Uplace definitief gaan begraven. Minister, ik zou dus ook van u willen weten of dat ook het standpunt is van de Vlaamse Regering indien men bij de volgende procedure een negatieve beslissing neemt. Bent u dan ook van mening dat het nu lang genoeg heeft geduurd en dat men dit dossier uiteindelijk best definitief afvoert?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik wil nog eens herhalen dat dit geen uitspraak ten gronde is. Dit gaat over de schorsing. Zeggen dat het op die manier definitief een duidelijk signaal is van de Raad van State, dat klopt natuurlijk niet. We zitten volop in de procedure voor de Raad van State. U zult begrijpen dat het voor mij onmogelijk is om hier in een of andere richting een uitspraak te doen naar aanleiding van uw vraag. Dat is niet zinvol. Beslissingen zijn genomen. Dat zit volop in procedure. Alles wat ik hier nu zeg in de een of de andere richting, zijn procedurefouten, die nadien wel eens zuur zouden kunnen opbreken. Ik kan en zal daar dus ook niet op doorgaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de recente cijfers van het zwerfvuilbeleid in Vlaanderen – 1811 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de onderzoeksresultaten rond zwerfvuil en sluikstorten – 1814 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Devroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Voorzitter, minister, in opdracht van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) werd er een studie uitgevoerd naar de hoeveelheid en de kostprijs van zwerfvuil en sluikstorten in Vlaanderen tussen 2013 en 2015. Begin april dit jaar verschenen enkele resultaten en cijfers. De hoeveelheid aan opgehaald zwerfvuil zou met 40 procent zijn toegenomen ten opzichte van 2013. Ook het budget dat naar zwerfvuil gaat, nam toe. Vlaanderen spendeerde in 2015 in totaal iets meer dan 187 miljoen euro, of 29 euro per inwoner, aan de strijd tegen zwerfvuil en sluikstorten. Daarvan ging 103 miljoen euro naar zwerfvuil, een stijging van maar liefst 42 miljoen euro. Volgens Fost Plus, FEVIA en Comeos gaat dit echter om oude cijfers, die de situatie beschrijven van voor de invoering van het actieplan tegen zwerfvuil tussen de verpakkingindustrie en de overheid. Dit klopt ook, daar er sinds 19 januari 2016 een versterkt actieplan van kracht is tegen zwerfvuil, waarbinnen de industrie, de Vlaamse overheid en de Vlaamse steden en gemeenten de krachten bundelen. De sector erkent het probleem van het zwerfvuil en wenst op een positieve en structurele manier een oplossing te zoeken voor dit probleem in samenwerking met andere stakeholders. In het voorjaar van 2018 wordt een eerste balans opgemaakt van dat actieplan en wordt er bekeken of er extra beleidsmaatregelen nodig zijn om de aanpak tegen zwerfvuil te versterken. Via de media hebt u verklaard: 'Het mag nu duidelijk zijn dat het niet de goede richting uitgaat.'

De OVAM plant een peer review van de onderzoeksresultaten om de kwaliteit en de representativiteit van de onderzoeksresultaten te onderzoeken. Blijkbaar zouden de cijfers volgens de OVAM van tijdelijke aard zijn. Het studiewerk zou nog volop aan de gang zijn en een correct beeld van het zwerfvuil en sluikstorten in Vlaanderen voor 2015 zou hierdoor nog niet mogelijk zijn, aldus hun berichtgeving. De strijd tegen zwerfvuil is een gedeelde verantwoordelijkheid van de verpakkingsector enerzijds, en de overheid en de burger anderzijds. Maar helaas maken sigarettenpeuken, plastic zakken, kauwgom en papiertjes nog steeds de meerderheid van het zwerfvuil uit.

Inzake de plastic zakken hebt u te kennen gegeven dat u een verbod op niet-herbruikbare plastic zakjes wenst in te voeren in Vlaanderen. Een nieuw voorstel zou

ter bespreking liggen binnen de Vlaamse Regering, aldus het antwoord op mijn schriftelijke vraag nummer 464. Voor de sigarettenpeuken en kauwgom blijf ik helaas nog op mijn honger zitten.

Minister, een budgettaire stijging van 40 procent staat gelijk met 40 procent extra ophaling van zwerfvuil. Hoe evalueert u deze resultaten? Op welke manier zal er bij de analyse op basis van de nulmeting van de OVAM rekening worden gehouden met de budgettaire impuls van 40 procent? Wat zal in 2018 doorslaggevend zijn: de hoeveelheid opgehaald zwerfvuil of de hoeveelheid zwerfvuil die erbij gekomen is? Blijft met andere woorden de nulmeting van de OVAM de parameter om de resultaten te beoordelen en niet de hoeveelheid opgehaald afval? Naar aanleiding uw reactie in de media had ik graag willen vernemen of u als minister van Leefmilieu nog steeds achter het actieplan van begin 2016 staat? Wat is de stand van zaken van de peer review van de onderzoeksresultaten door de OVAM? Op welke manier wordt er binnen het actieplan aandacht besteed aan de sigarettenpeuken en kauwgom? Welke actie onderneemt u als minister van Leefmilieu om het aandeel aan sigarettenpeuken en kauwgom in het zwerfvuil te verminderen?

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, er is een nieuwe studie in opdracht van afvalstoffenmaatschappij OVAM over de kost van zwerfvuil en sluikstorten. In 2015 was dat samen goed voor een duizelingwekkend bedrag van 187 miljoen euro ofwel 29 euro per Vlaming. Zwerfvuil zelf was in 2015 goed voor maar liefst 103 miljoen euro.

Volgens de studie steeg niet alleen het prijskaartje met 40 procent, maar ook de hoeveelheid zwerfvuil die in 2015 werd ingezameld, ligt 40 procent hoger dan het jaar voordien. Dat is een verontrustende trend, want Vlaanderen streeft tussen 2014 en 2022 een daling van de hoeveelheid zwerfvuil met 20 procent na.

Sinds vorig jaar zetten we in Vlaanderen meer dan ooit in op zwerfvuil, en dit in samenwerking met de bedrijfswereld. En dat is nodig ook, want zwerfvuil is een probleem dat ons allemaal aangaat. Ik voel binnen de bedrijfswereld en de verpakkingssector heel wat goede wil om een gedegen antizwerfvuilbeleid te voeren.

Een paar dagen na het opmerkelijke nieuwsfeit werd door onder andere FEVIA gesteld dat de cijfers dateren van vóór de start van het zwerfvuilplan Mooimakers.be, en dat er onmogelijk al rekening kan zijn gehouden met de lopende acties, waardoor we riskeren appelen met peren te vergelijken.

Minister, welke conclusies trekt u uit deze cijfers? Kunnen we deze cijfers überhaupt wel vergelijken met de cijfers van de voorgaande jaren, gelet op het daarna gestarte zwerfvuilplan? Indien het zwerfvuil inderdaad toeneemt, dan is het evident dat het beleid bijgestuurd dient te worden. Maar heeft dit wel zin zolang het zwerfvuilplan niet degelijk kan worden geëvalueerd, en daarvoor is toch enige doorlooptijd nodig? Hoe staat het met de haalbaarheidsstudies rond statiegeld? Komt daar nog steeds in naar voren dat de kosten de baten overstijgen, of worden er intussen andere conclusies gemaakt?

Momenteel worden een aantal belangrijke actoren in het zwerfvuilverhaal niet betrokken, of willen ze dat niet. Ik denk dan onder meer aan de sigarettenindustrie en de producenten van verpakkingen voor buitenhuisconsumpties, die hun verantwoordelijkheden zo kunnen ontlopen. Peuken maken in aantal stuks het leeuwendeel van het zwerfvuil uit. Weggegooide instant eet- en drankverpakkingen kennen hun piek intussen nog niet, maar maken een steeds groter aandeel van het zwerfvuil uit. Welke maatregelen hebt u reeds genomen om hen mee in bad te krijgen? In de overeenkomst van de overheid met Fost Plus en FEVIA staat immers dat andere verpakkingsproducenten ook voor hun verantwoordelijkheid zullen worden gesteld.

Ik citeer: "We stimuleren andere sectoren dan de verpakkingsindustrie om hun verantwoordelijkheid op te nemen en om financieel en participatief toe te treden tot de overeenkomst." Ook lees ik: "We gaan actief op zoek naar vijf sectoren/federaties tegen maart 2018 die in hun werking maatregelen kunnen treffen om het ontstaan van zwerfvuil tegen te gaan: transportsector, federatie Belgische restaurantketens." Graag uw reactie hierop.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, de OVAM voert tweejaarlijks studies uit naar de hoeveelheid zwerfvuil. Een eerste maal gebeurde dit in 2014 op basis van gegevens van 2013; een tweede keer in 2016 op basis van gegevens over 2015. Deze tweede studie is nog niet opgeleverd en geeft alleen voorlopige resultaten. Belangrijk om te vermelden is dat beide studies dateren van voor de start van het versterkte zwerfvuilbeleid.

In beide studies wordt er gebruikgemaakt van een 'activity-based costing'-model, waarbij er op basis van specifieke kengetallen een schatting wordt gemaakt van de ingezamelde hoeveelheid zwerfvuil, en dus niet van de hoeveelheid zwerfvuil op de grond. De hoeveelheid ingezameld zwerfvuil wordt in het onderzoek dus beschouwd als maat voor de hoeveelheid zwerfvuil op de grond. Voorbeelden van kengetallen zijn de hoeveelheden opgehaald zwerfvuil via vuilnisbakken en via veegactiviteiten. Andere kengetallen geven een indicatie van de beheerskosten. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het aantal personeelsleden of veegmachines.

Het uitvoeren van een dergelijke studie is geen gemakkelijke oefening. De gegevens moeten worden opgevraagd bij de gemeenten die niet steeds even accuraat hoeveelheden en kosten bijhouden, of die inzamelingen combineren waardoor de hoeveelheid zwerfvuil gemengd wordt met bijvoorbeeld het afval uit straatvuilnisbakjes, of waarbij grote hoeveelheden zand mee opgeveegd worden. We merken ook in de ons omringende landen dat inschattingen van de hoeveelheid zwerfvuil zeker geen evidentie zijn. Zo zijn de gegevens voor de hoeveelheden zwerfvuil in Nederland ook niet evident. Ook andere landen beschikken over methodes, maar er zit altijd een foutenmarge op. Een betaalbare en betrouwbare methode om de hoeveelheid zwerfvuil rechtstreeks te meten, is nog niet voorhanden, ook niet internationaal.

Vlaanderen heeft reeds verschillende monitoringinstrumenten, waaronder de netheidsbarometer, de tweejaarlijkse studie en de fractietelling. Het is zaak om deze op basis van voortschrijdend inzicht op een logische wijze samen te leggen en verstandig te interpreteren.

De studie op zich biedt onvoldoende basis voor een echte evaluatie van het beleid. De voorlopige resultaten van de studie over 2015 wijken sterk af van de gegevens die in 2013 werden verzameld. Zo liggen de voorlopige resultaten voor de hoeveelheid ingezameld zwerfvuil 40 procent hoger dan de resultaten van het onderzoek van 2013. De ingeschatte beheerskosten voor zwerfvuil stegen van 61 miljoen naar 103 miljoen euro.

Uit deze grote verschillen mag volgens de OVAM echter niet worden afgeleid dat het zwerfvuilprobleem op twee jaar tijd met deze omvang is toegenomen. Mogelijke oorzaken voor deze grote verschillen zijn: de sterk verschillende steekproef van gemeenten die aan de enquêtes in 2013 en 2015 hebben deelgenomen. In 2013 ging het om 64 gemeenten, in 2015 om 115 gemeenten. Maken we de vergelijking tussen de gemeenten die zowel in 2013 als in 2015 tot de steekproef behoorden, dan zijn de verschillen opmerkelijk kleiner. Dan gaat het om een stijging van 13 procent.

Daarnaast werden in 2013 alleen de gegevens van zwerfvuil bevestigd, terwijl in 2015 de studie werd opengetrokken en er een bevestiging gebeurde naar zowel de gegevens van zwerfvuil als de gegevens voor sluikestorten. In het onderzoek over

2015 zijn zwerfvuil en sluikstorten dus afzonderlijk bevestigd, terwijl dit in 2013 niet het geval was.

Binnen de gemeentebesturen is er een grote verscheidenheid in de manier waarop zwerfvuil en sluikstorten geregistreerd worden. Naast de gemeenten waar de gegevens van beide fracties zeer goed geregistreerd worden omwille van de nodige aandacht voor deze problematiek, kan in een aantal gemeenten bijvoorbeeld omwille van de inzamelwijze geen onderscheid gemaakt worden tussen beide fracties. In andere gemeenten zijn de gegevens zeer beperkt of niet beschikbaar.

Omdat er zulke grote verschillen zijn tussen beide studies, besliste de OVAM om de methodiek en de resultaten te onderwerpen aan een peer review door een hierin gespecialiseerd bureau. De door dit bureau uitgewerkte peer review formuleert bij het uitgevoerde onderzoek een aantal pertinente vragen en bedenkingen.

De algemene conclusie is dat het voorliggende ontwerprapport op dit ogenblik onvoldoende robuuste resultaten presenteert om er beleidsmatig consequenties aan te verbinden. Het geeft natuurlijk wel een trend weer. De gegevens op basis van de opmerkingen in de peer review, worden aangevuld en verduidelijkt. Zo wordt het aantal gemeenten dat bevestigd wordt, opgetrokken en de methodologie verfijnd.

Conform het operationeel plan zwerfvuil gebeurt in 2018 een eerste evaluatie van het versterkte zwerfvuilbeleid zoals hier al meermaals is gezegd. We moeten het dus ook wel wat tijd geven omdat veel maatregelen, bijvoorbeeld ook de coachingtrajecten met de lokale besturen, pas dit jaar op kruissnelheid komen.

Volgende indicatoren vormen een solide basis voor een degelijke evaluatie in 2018: de totale hoeveelheid zwerfvuil op de grond; de score van de netheidsindex voor de drie slechtste doelplaatsen: autostradeparkings, openbaar vervoer stopplaatsen en afvalverzamel punten; een vergelijking van de netheidsindex van de gecoachte gemeenten en de andere gemeenten; procesindicatoren en het aantal uitgevoerde acties; gecoachte gemeenten 'voor' ten opzichte van 'na'.

Indien deze beleidsaanpak op maat op basis van de voorgaande indicatoren onvoldoende rendert met het oog op de 20 procent reductiedoelstelling uit het uitvoeringsplan, heb ik aan de OVAM – dat is hier al meermaals gezegd – reeds de opdracht gegeven om nu al bijkomende beleidsinstrumenten uit te werken en te zorgen dat die ook klaar zijn om deze plandoelstelling te realiseren. Het gaat om de invoering van statiegeld en de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. De beheerskosten die geraamd worden in de tweejaarlijkse studies, vormen in combinatie met de fractietelling hiervoor de basis. Deze stevige basis stelt ons in staat om iedereen zijn verantwoordelijkheid te doen opnemen.

Ik heb in 2016 aan mijn diensten de opdracht gegeven om een wettelijk kader voor te bereiden voor de invoering van statiegeld. Een statiegeldsysteem kan een effectief middel zijn. Na de definitieve oplevering van de tweejaarlijkse studie zal door de OVAM worden bevestigd of er consequenties zijn voor de vijf verschillende scenario's van de impactstudie naar statiegeld.

In afwachting van dit onderzoek is in het operationeel plan zwerfvuil reeds opgenomen dat we andere sectoren stimuleren. Gelet op het feit dat sigarettenpeuken een relatief groot onderdeel vormen van het zwerfvuil en kauwgom moeilijk te verwijderen is uit de omgeving, krijgen die twee sectoren alle aandacht. Momenteel lopen er onderhandelingen met zowel de sigarettensector als met FEVIA. Ik test momenteel de effecten uit van een aantal genomen maatregelen op specifieke doelplaatsen met betrekking tot sigarettenpeuken, zijnde peukentegels die reeds op verschillende plaatsen gelegd zijn. Ik ga na of nog andere maatregelen mogelijk zijn. De opties voor de vermindering van het aandeel kauwgom in het zwerfvuil zijn nog volop in onderzoek.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Dat zwerfvuil een groot probleem is, hoeft uiteraard geen enkele vorm van betoog. Het is ook een heel complex probleem. Het is een grote ergernis van bijna elke burger, denk ik, behalve van diegenen die het zelf doen. Het is eigenlijk verschrikkelijk.

Het is goed om zien dat de lokale besturen een tandje bij steken. Dat mag ook eens worden gezegd. De mensen op het terrein stellen jammer genoeg vast dat er meer en meer wordt ingezameld, maar ik denk dat ook meer en meer mensen zich engageren om zwerfvuil op te rapen.

Minister, ik vind het een goede zaak dat u hebt gezegd dat het nog maar over voorlopige resultaten gaat en dat het belangrijk is om af te wachten wat de studie van 2016, maar ook de evaluatie van 2018, zal zeggen.

Het is uiteraard wel belangrijk om de burgers en iedereen blijvend te sensibiliseren en erop te wijzen dat sluikstorten echt niet door de beugel kan.

Ik vind het een goede zaak dat er in eerste instantie is gekozen om in te zetten op een versterkt zwerfvuilbeleid in samenwerking met de verpakkingsindustrie, maar ik blijf helaas op mijn honger wanneer het gaat over de sigarettenpeuken en de kauwgumindustrie. Ik heb dat hier in het verleden al meermaals gezegd. Er werd toen al gezegd dat zij daarbij werden betrokken, maar op de vraag hoe heb ik nooit een reactie gekregen. Zij moeten worden gewezen op het belang daarvan. Wanneer we enkel kijken naar de hoeveelheid, dus per stuk, dan hebben zij een groot aandeel in het zwerfvuilbeleid. Minister, mijn vraag is dan ook of u meer details kunt geven over die overlegmomenten en bekijken of er vanuit die sectoren een betrokkenheid is die toekomstgericht zal toenemen.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Studies maken is één zaak maar appels met peren vergelijken gaat natuurlijk niet op. Uw uitleg is dat die parameters verschillen ten aanzien van het begin. Meten is weten, het is goed dat we over meer informatie beschikken en dat er meer gemeenten zijn die meedoen aan die meetcampagnes. Dat kan ervoor zorgen dat we in de toekomst over goede cijfers beschikken. We kunnen daadwerkelijk meten wat de impact is van sluikstorten op ons leefmilieu.

Daarnaast moeten we toegeven dat er een trend is. Dat heeft te maken met het feit dat u dit regelmatig in de media in beeld brengt: de zwerfvuilacties, de nieuwe campagne enzovoort. Lokale actoren hebben ook meer aandacht voor deze problematiek. Ik vrees echter dat we de doelstelling om het zwerfvuil met 20 procent terug te dringen, niet zullen halen. Ik ben dan ook blij te vernemen dat u een aantal beleidsdaden hebt gesteld om de OVAM voor de toekomst een aantal maatregelen te laten uitwerken zodat we die doelstellingen wel kunnen halen.

Wat ik nog een beetje mis, is handhaving. Mensen moeten eerst in hun portemonnee voelen dat ze iets hebben gedaan, zoals dat ook het geval is bij te snel rijden. Ik pleit ervoor om de boetes, die vandaag veel te licht zijn voor zwerfvuil en sluikstorten, te verhogen. De sigarettenindustrie is daar veel te laks is. Zij erkent het probleem niet. De filters van sigarettenpeuken bestaan uit kunststof, en zijn dus vervuילend voor het leefmilieu. Ik vind het dan ook spijtig dat een dergelijke belangrijke speler in deze problematiek zelf niet publiek erkent dat zij een probleem vormen. Ik vraag u met aandrang om de sigarettenindustrie nogmaals te wijzen op haar verantwoordelijkheid.

Ik hoop dat we op korte termijn de resultaten van de impactanalyse kunnen bekijken en zullen kunnen zien of er op het terrein vooruitgang wordt geboekt.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik wil ook aannemen dat er nog wel wat opmerkingen te maken zijn op de studies zoals die nu voorliggen, maar de trend is wel duidelijk. Het lijkt bijna onmogelijk om de vooropgestelde daling van bijna 20 procent zwerfvuil nog te halen. Burgers worden zich steeds meer bewust van het feit dat zwerfvuil een doorn in het oog is van vele mensen, niet alleen van gewone burgers maar ook van landbouwers. Sigarettenpeuken en kauwgom zijn een probleem, maar voor de landbouwers zijn vooral blikjes een probleem. Steeds meer landbouwers verliezen dieren of hebben dieren die een voedselvergiftiging of maagperforaties oplopen als gevolg van stukjes blik die zij binnenkrijgen.

Minister, we kunnen nog lang rond de pot draaien en sensibiliseren en studeren, maar het invoeren van statiegeld zal de enige oplossing zijn als we niet willen blijven dweilen met de kraan open. Heel wat mensen en organisaties zijn daar vragende partij voor. U hebt gezegd dat u de studies afwacht, maar u zou de OVAM inderdaad de opdracht geven om een wettelijk kader uit te werken voor het statiegeldsysteem. Wanneer dan blijkt dat we toch moeten overgaan tot de invoering van het statiegeld, kan daar onmiddellijk mee worden gestart in 2018 en moet er niet dan nog worden gewerkt aan een wettelijk kader. Ik had daarover een schriftelijke vraag ingediend, maar die is onontvankelijk verklaard. Mijn vraag aan u is of dat wettelijk kader klaar zal zijn. Kunt u daarover een stand van zaken geven? Kunt u ons verzekeren dat het kader klaar zal zijn tegen 2018 wanneer de studie zal zijn opgeleverd? Hoogstwaarschijnlijk zullen de resultaten daarvan ons nopen tot het invoeren van statiegeld.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Iedereen ziet dat die tendens er is. Dat is het aanvoelen dat we allemaal hebben. Wat kauwgom- en sigarettenfabrikanten betreft, zijn er al verschillende contacten met de OVAM geweest, maar die verlopen moeizaam. We hebben ook niet echt iets achter de hand om hen te verplichten. We moeten nagaan of er geen andere mogelijkheden bestaan om hen toch te bewegen om een engagement aan te gaan. Het is immers frappant dat dit niet vooruitgaat.

Wat de voorbereidingen betreft voor het invoeren van het alternatief statiegeld, moeten we realistisch zijn. De meesten onder u pleiten voor bijkomende maatregelen wanneer de resultaten blijven wat ze zijn, maar dat vraagt een hele omwenteling. Het is logisch dat er tijd nodig is om dat in te voeren. Toen het uitvoeringsplan is goedgekeurd, heb ik onmiddellijk aan de OVAM gevraagd om alles klaar te maken en te zorgen dat we van start kunnen gaan in 2018, wanneer die beslissing wordt genomen. Dat is ook waar de OVAM nu volop aan werkt. Ik heb de OVAM onlangs nog naar een stand van zaken gevraagd. Mevrouw De Baets van de OVAM heeft me gegarandeerd dat alles tijdig klaar zou zijn voor de invoering in 2018. Ik ga er ook van uit dat dit zo zal zijn.

Intussen beweegt het ook in de andere gewesten, en dat is positief. Wij waren de eersten om daarvoor te pleiten, maar intussen heb ik een brief gekregen van mijn twee collega's uit Wallonië en Brussel waaruit blijkt dat ook zij voorstander zijn van een dergelijk systeem. Zij willen ons voorbeeld volgen. Het zou goed zijn dat we op die manier naar een eenduidig systeem kunnen gaan.

Dit is de stand van zaken. We moeten deze weg verder inslaan. Ik ben persoonlijk grote voorstander van het statiegeld, en als de resultaten niet zijn wat ze zijn, moeten we dat invoeren, maar het statiegeld gaat maar over een bepaalde fractie van het zwerfvuil. Daar moeten we ons van bewust blijven. Het is een irriterende

fractie die we meer en meer zien, maar er is natuurlijk ook nog ander zwerfvuil. De vraag is welke oplossing we daarvoor bieden. We moeten dat in het achterhoofd houden op het moment dat we vaststellen dat de resultaten niet zijn wat ze zijn.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw bijkomende reactie. Ik denk dat het inderdaad heel belangrijk is dat alle producenten zoals ook de kauwgomen en de sigarettenindustrie effectief worden gewezen op het feit dat ook zij een bijdrage moeten leveren en een groot probleem vormen binnen de zwerfvuilproblematiek.

Het is een goede zaak dat we inzetten op dat versterkt zwerfvuilbeleid en dat we dat actieplan alle kansen geven in samenwerking met de verpakkingindustrie. Er is een duurzame gedragswijziging noodzakelijk en de vraag is hoe we daartoe kunnen komen. Het zoeken naar alternatieven op basis van sensibilisering en van een gedragsverandering is cruciaal om dit te realiseren. Iedereen, ook de lokale besturen en elke burger in Vlaanderen, moet daar een belangrijke taak op zich nemen zodat we allen samen tot die duurzame gedragsverandering kunnen komen zonder bijkomende maatregelen.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Minister, de kost om zwerfvuil en sluikestorten op te ruimen is gigantisch. Het gaat letterlijk om weggesmeten geld dat we eigenlijk zouden kunnen gebruiken om andere zaken te doen. Ik benadruk nogmaals dat het de verantwoordelijkheid is van de producenten om de sigarettenindustrie over de streep te halen. Zelfs wanneer we de doelstelling van 20 procent niet halen, en er wordt een statiegeldsysteem ingevoerd, zal het probleem van de duizenden aan de kant van de weg liggende sigarettenpeuken niet opgelost zijn. We hebben er alle belang bij om de verantwoordelijkheid te leggen waar ze moet liggen, en dat is bij de producenten. Ik vind het eigenlijk onbetamelijk dat de sigarettenindustrie daar niet op ingaat en ook niet thuis geeft ondanks de vraag van de OVAM om mee te werken aan een properder Vlaanderen, aan een maatschappelijk probleem dat veel mensen, zoals mevrouw Meuleman zegt, een doorn in het oog is. Ik hoop dat we snel vooruitgang kunnen boeken in het kader van die producentenverantwoordelijkheid.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de transitie van de departementen Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) en Ruimte Vlaanderen (RV) tot het Departement Omgeving – 1823 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Op 1 april 2017 zijn de departementen Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) en Ruimte Vlaanderen (RV) samengegaan. De nieuwe organisatie krijgt de naam Departement Omgeving. Deze hervorming gebeurt in uitvoering van het Vlaams regeerakkoord 2014-2019, waarbij ervan uitgegaan wordt dat de integratie van het ruimtelijk en het milieubeleid een sterker beleid en een efficiëntere organisatie oplevert.

Deze organisatiewijziging wordt ook juridisch verankerd. In eerste instantie gebeurt dit via het zogenaamde transitiebesluit, waarmee het beleidsdomein Omgeving en het gelijknamig departement op 1 april werden opgericht. Dit besluit van de Vlaamse Regering werd op 28 maart gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en is dus van kracht. Later zal nog een transitiedecreet volgen dat een aantal

naamswijzigingen en dergelijke meer in sectorale decreten uit de beleidsdomeinen Leefmilieu, Natuur en Energie en Ruimtelijke Ordening zal doorvoeren.

In de aanloop van de oprichting hebben we in deze commissie al meermaals vragen hierover aan u gesteld. Ruimte, milieu en energie clusteren en ervoor zorgen dat er voor alles één geïntegreerd beleid is, klinkt allemaal heel mooi in theorie, maar hopelijk heeft straks ook de burger en iedereen die ermee te maken heeft, daar baat bij en is er ook een meerwaarde meetbaar in de praktijk, dit met het oog op het behalen van de klimaatdoelstellingen en op het creëren van een sterkere band tussen ecologie en economie.

Minister, u hebt ons op 17 januari in de commissie laten weten dat de geboekte efficiëntiewinsten ook voor u zeer belangrijk zijn, en dat u dit ook wenst te monitoren.

Hoe zult u concreet de vooropgestelde meerwaarde monitoren? Welke meetbare efficiëntiewinsten stelt u daadwerkelijk voorop bij deze transitie?

Wanneer zult u de efficiëntiewinsten evalueren in vergelijking met de relatiegraden van de departementen van LNE en Ruimte Vlaanderen?

Hoe zal deze transitie in de praktijk erin slagen om de milieudoelstellingen beter te laten doorwerken in de ruimtelijke ordening? Hoe voorkomt men dat Ruimtelijke Ordening alleen maar een scheidsrechter zal zijn tussen Milieu en Landbouw of tussen Milieu en Energie of tussen andere domeinen? Hebt u hier een voorbeeld van? Hoe ziet u dit op lange termijn?

Wat zijn de voordelen van deze structuursamenvoeging voor lokale besturen op korte termijn enerzijds en lange termijn anderzijds? Hoe zal de burger of de klant het verschil merken?

In welke andere afstemming dan de bestaande voorziet u met de andere beleidsdomeinen zoals Mobiliteit, Economie en Stedenbeleid?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Peeters, op 1 april – en dat is geen grapje – is het Departement Omgeving van start gegaan. Het samengaan van de departementen wordt aangegrepen om wat goed werkt, te versterken en te consolideren en om een aantal zaken te optimaliseren.

Op dit ogenblik werken de acht afdelingen vanuit een globale visie op omgeving hun missie, visie en strategische ambities verder uit. De inhoudelijke oefening zal de basis vormen om de processen verder op punt te stellen en de ambities door te vertalen naar personeelsbehoeften en een werkbare en wendbare organisatiestructuur. Deze aanpak is noodzakelijk om efficiëntiewinsten objectief in kaart te brengen en meetbare indicatoren te definiëren.

Ik reken erop dat de optimalisatie van de processen, de organisatiestructuur en de personeelsbezetting zal leiden tot efficiëntiewinsten. Ik zal deze evolutie goed monitoren op basis van de concrete gegevens die beschikbaar zijn.

Ik plan een globale evaluatie van de werking en de efficiëntiewinsten in oktober 2018, één jaar na de verhuisbeweging en de ontwikkeling van de volledig geïntegreerde organisatiestructuur.

Ik beschouw de rol van Ruimtelijke Ordening noch in het verleden, noch in de toekomst als die van een scheidsrechter tussen Milieu en Landbouw. De ruimtelijke planingsprocessen opgezet op gewestelijk niveau, vertrekken vanuit de opdrachten voor het ruimtelijk beleid vooropgesteld in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en straks in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. In beide plannen worden de ruimtelijke

ontwikkelingsprincipes en doelstellingen op een gebiedsgerichte en geïntegreerde wijze doorvertaald en worden de verschillende sectorale doelen gekaderd en zorgvuldig en gelijktijdig afgewogen in het licht van een duurzame ruimtelijke ontwikkeling.

Voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur bijvoorbeeld, blijft de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur, bos, water, landschap en onroerend erfgoed de basis voor verdere ontwikkeling.

Het Departement Omgeving zal in deze planningsprocessen concreet tot efficiëntiewinsten komen doordat de milieueffectrapportage volledig geïntegreerd wordt in het ruimtelijke planningsproces. Organisatorisch is hiertoe de expertise en capaciteit op het vlak van ruimtelijke planvorming en milieubeoordeling binnen een en dezelfde afdeling gebundeld, met name de afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten.

Naast de reeds genomen stappen op instrumenteel vlak, zoals de omgevingsvergunning en de integratie van de milieueffectrapportage in de ruimtelijke planningsprocessen, zal het departement nagaan hoe het milieu- en ruimtelijk beleid in de toekomst kan uitgroeien tot een volwaardig omgevingsbeleid.

Door meer samenwerking, afstemming en integratie van het beleid gaat de dienstverlening van het Departement Omgeving erop vooruit, zowel voor lokale besturen, gezinnen, verenigingen, ondernemingen en andere overheden. De krachten van beide departementen worden gebundeld. Het delen van kennis wordt bevorderd en de ontwikkeling van eenvoudigere procedures wordt gestimuleerd.

Op het vlak van dienstverlening aan lokale besturen en burgers zijn al belangrijke stappen gezet. Ik denk aan de uitbouw van het Omgevingsloket, de omgevingsvergunning en de integratie van de milieueffectrapportage.

Met de ontwikkeling en voorbereiding van het omgevingsbeleid wordt een geïntegreerde omgevingsregelgeving inzake ruimte en milieu opgebouwd. Op langere termijn zal een betere afstemming van de regelgeving zorgen voor meer rechtszekerheid.

Via het beleidsdomein Omgeving vul ik het Vlaamse omgevingsbeleid in als een gedeelde bevoegdheid met sterke bestuurlijke partners en omgevingsbewuste burgers, bedrijven en maatschappelijke actoren.

Ik voorzie in meer geïntegreerde afstemming vanuit het ruimtelijk, milieu-, energie- en klimaatbeleid met de andere beleidsdomeinen. Daarbij worden relevante ruimtelijke en milieuaspecten meegenomen in de afstemming met en doorwerking in beleidsplannen op het vlak van Mobiliteit, Economie en steden, maar ook bijvoorbeeld doorheen de verschillende Vlaamse transitieprioriteiten, bijvoorbeeld 'Slim Wonen en Leven' en 'Circulaire Economie'. Zo wil ik bestaande afstemmingen optimaliseren ten gunste van een meer realisatiegerichte aanpak.

Ik verwacht dat de huidige afstemming wordt geoptimaliseerd, vanuit een geïntegreerd omgevingsbeleid en daardoor meer impact zal hebben. Ik denk dat we het eens zijn dat dit moet leiden tot meer efficiëntie en optimalisatie. Dat kan niet van vandaag op morgen. We doen dat stap voor stap.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, ijveren voor efficiëntiewinsten en een beter omgevingsbeleid: daar kan iedereen alleen maar achter staan.

Ik begrijp dat het maar vanaf 1 april een feit is. Het zou van belang kunnen zijn dat we binnen een jaar of zo eens nagaan of het Departement Omgeving zijn doelstellingen heeft gerealiseerd.

We hebben het hier nog niet zo lang geleden gehad over het klachtenmanagement van de ombudsdienst. Daaruit bleek dat bepaalde diensten van LNE daaromtrent zeer goed werken en andere minder goed. U hebt aangekondigd dat dit met het geïntegreerde samenwerkingsbeleid veel beter gaat lopen in de toekomst. Ik denk dat we dat volgend jaar al kunnen evalueren. We moeten alles in zijn totaliteit evalueren. Daarom stel ik voor om dat binnen dit en een jaar te doen, of eventueel via een jaarverslag.

Nog een bedenking. In een persbericht van het Departement Omgeving lezen we op de website dat het hun bedoeling is om te komen tot een betere afstemming van de regelgeving, en zodoende te zorgen voor meer rechtszekerheid, betere belangen en betere projecten. Ze wijzen erop dat het bundelen van krachten, het delen van kennis en het ontwikkelen van eenvoudige procedures zal leiden tot een betere dienstverlening.

Men zegt dat op dat vlak al stappen gezet zijn met de uitbouw van het Omgevingsloket en de omgevingsvergunning. Ik denk dat die laatste zin een klein beetje ongelukkig gekozen is, want amper twee weken geleden hadden we hier de hele discussie over het Omgevingsloket, de DBA en de omgevingsvergunning en dat deze helemaal niet zo soepel lopen. Dat zal zeker al een punt van evaluatie zijn in de toekomst.

Aan de andere kant is er het erfgoedverhaal, wat vaak een vertragende factor betekent inzake de omgevingsvergunning. Daar kan nog een tandje bij worden gestoken. Erfgoed werd reeds eerder geïntegreerd bij Ruimte Vlaanderen, maar ook daar zitten nog knelpunten. Daarom, minister, kunt u er op korte tijd voor zorgen dat we die doelstellingen krijgen? Kunt u daar een evaluatie aan koppelen zodat er efficiëntiewinsten kunnen worden boekt?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over onderzoek naar hergebruiksmogelijkheden van leegstaande en onderbenutte panden in Vlaanderen – 1825 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de herwerking van het leegstandsinstrumentarium voor bedrijfsruimten – 1873 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Mijn vraag dateert al van even geleden, maar op 26 april volgde een persmededeling op het Departement Omgeving over het grote hergebruikspotentieel van de leegstand in Vlaanderen. Het in beeld brengen en registreren van leegstaande panden is niet evident. Vlaanderen beschikt momenteel niet over allesomvattende leegstandsdatabanken. Om toch aan de slag te gaan en een orde van grootte in te schatten van leegstand, wordt gebruikgemaakt van administratieve databanken. Daarbij wordt enkel de structurele leegstand opgetekend: panden die langer dan één jaar leeg staan. De kortdurende leegstand wordt zo niet meegerekend, en evenmin panden die worden gebruikt voor tweede verblijf en dergelijke.

Volgens Ruimte Vlaanderen is er een grote inhaalbeweging nodig op het vlak van de kwaliteit, en zeker ook op het vlak van de opbouw van de administratieve leegstandsdatabanken. Zo bestaat er bijna geen samenhang tussen de opbouw

van de vier bestaande administratieve leegstandsdatabanken. De meest uitgebreide zou deze zijn die wordt aangereikt door de lokale besturen, maar alleszins ontbreekt het momenteel aan één globale goede databank die een duidelijke ruimtelijke eenheid als basis aanbiedt.

Leegstand in Vlaanderen biedt echter heel wat hergebruiksmogelijkheden. Afhankelijk van de ligging en de huidige trends naar verdichting en hergebruik heeft Ruimte Vlaanderen de voorbije tijd heel wat scenario's laten uitwerken om de hergebruiksmogelijkheden in te schatten. Voor wonen geeft dit uiteenlopende resultaten. Dat heb ik specifiek opgenomen in mijn vraag. De hergebruiksmogelijkheden concentreren zich het sterkst in Kortrijk, Roeselare, Aalst, Geraardsbergen, Mechelen, Antwerpen en in beperkte mate ook in Gent. Dat wil niet zeggen dat het leegstandsprobleem daar het grootste is ten opzichte van alle woningen, maar wel dat er een groot absoluut aantal hergebruiksmogelijkheden zijn, los van het totaal aantal woningen op die plek.

We hebben inmiddels de globale studie kunnen doornemen. Ook daar staan een aantal beleidsaanbevelingen in. Minister, welke beleidsmatige conclusies trekt u hieruit?

Steken er beleidsaanbevelingen tussen die interessant kunnen zijn om mee te nemen richting ontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen?

Welke hergebruiksmogelijkheden zijn meteen inzetbaar? Welke vergen verdere operationalisering?

Metten is weten: er is nood aan een grote inhaalbeweging op het vlak van de kwaliteit en zeker ook op het vlak van de opbouw van de administratieve databanken. Overweegt u om hieraan tegemoet te komen? Is het bestaande databankplatform voldoende performant om een administratieve databank op te laten draaien? Kan er tegen medio 2018 al sprake zijn van een geïntegreerde databankstructuur? Zal de beschikbare basisinformatie publiek raadpleegbaar zijn?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, minister, de vraag van mevrouw Peeters gaat over leegstand in het algemeen, ook van woningen. Mijn vraag gaat over leegstaande en verlaten bedrijfsruimten. Uit enkele recente vragen kan ik afleiden dat het aantal geïntegreerde leegstaande bedrijfsruimten niet daalt. Tegelijk blijft de vraag naar het aansnijden van nieuwe open ruimte alsmaar toenemen.

Met het nieuwe Beleidsplan Ruimte Vlaanderen willen wij een hoger ruimtelijk rendement binnen het huidige ruimtebeslag. Het is duidelijk dat de herontwikkeling van verlaten bedrijfssites perfect past binnen dit principe. Afhankelijk van de locatie kan het wenselijk zijn deze sites een nieuwe invulling te geven met woningen en groen, maar uiteraard kunnen bepaalde terreinen of gebouwen opnieuw worden ingeschakeld voor bedrijfsactiviteiten. Er lopen bovendien mooie projecten om wonen en werken opnieuw meer te verweven in onze kernen, om op die manier ook een antwoord te bieden op de mobiliteitsuitdagingen.

Op voorzet van een conceptnota van mijn onvolprezen collega Ronse hebben wij hier een resolutie goedgekeurd om het beleidsinstrumentarium ten aanzien van leegstaande en verlaten bedrijfssites aan te passen. Hierbij hebben wij onder meer gevraagd om de leegstandsheffing en de subsidieregeling te herwerken. Omdat het belangrijk is om hier een coherent en samenhangend beleid te voeren, hebben wij aangegeven dat dit moest worden gekaderd in de uitwerking van het Instrumentendecreet.

In het kader van een aanpassing van het decreet Leegstaande en Verlaten Bedrijfsruimten heeft de administratie Ruimte Vlaanderen, intussen omgedoopt tot

Omgeving, in september vorig jaar een studie uitbesteed. Mijn eerste vraag was: zijn de resultaten van de studieopdracht reeds bekend en welke beleidsaanbevelingen worden hierin gedaan? Ik heb gemerkt dat de studie deze week verschenen is op de website.

Welke stappen hebt u intussen gezet in uitvoering van de resolutie en op welke manier wordt dit verwerkt in het voorontwerp van het Instrumentendecreet?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, u weet dat de maatstaf waarbinnen wij werken, het aankomende Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) is. We hebben ervoor gekozen om een transitietraject in te zetten om de dagelijkse ruimte-inname te verminderen van 6 hectare per dag naar 0 hectare in 2040.

Om dit te bereiken, moeten we alle zeilen bijzetten en het ruimtelijk rendement verhogen. Dit kan door ruimte intensiever te gebruiken, door activiteiten te verweven, door tijdelijk gebruik maar ook door hergebruik.

De studie 'Kwantificeren van hergebruiksmogelijkheden van leegstaande en onderbenutte panden in Vlaanderen' toont aan dat er heel wat langdurige leegstand is in Vlaanderen. Dankzij de studie hebben we daar nu een meer systematisch zicht op. Ook schat de studie de werkelijke leegstand in ten opzichte van de administratieve leegstand. Daardoor weten we dat de cijfers van de administratieve leegstand zeker geen overschatting zijn van de werkelijkheid.

De leegstand biedt heel wat hergebruiksmogelijkheden. De verhouding is echter niet een op een. Ruim de helft van de leegstand kan gemakkelijk worden hergebruikt, de andere helft is moeilijker vanwege de aard van het pand, bijvoorbeeld een woongelegenheden boven een winkel waar er geen aparte ingang is, de grootte of de ligging. Daarom is in de studie een voorzichtige schatting gemaakt van de hergebruiksmogelijkheden. Daarmee rekening houdend, bieden er zich bij de leegstaande woningen bijna 20.000 hergebruiksmogelijkheden aan. Voor winkels komen we op circa 5700 mogelijkheden en voor bedrijven op 5800 potentiële sites, samen goed voor 31.500 mogelijkheden voor nieuwe huishoudens, winkeliers en ondernemers.

Als we dit hergebruikspotentieel inzetten volgens een voorzichtig scenario van rendementsverhoging, stijgen de mogelijkheden nog naar 25.700 woningen en 8300 mogelijkheden voor winkels en dienstgebouwen. De studie toont voor mij aan dat hergebruik een valabele optie is om onze doelstellingen rond het vrijwaren van open ruimte te halen.

Los van de technische aanbevelingen is de belangrijkste meerwaarde van de studie dat met de cijfers aangetoond wordt dat er mogelijkheden zijn. Dat betekent dat het inzetten van het bestaande ruimtebeslag om aan maatschappelijke behoeften te voldoen, een realistische optie is. Voor mij illustreert dat ook dat niet alle regio's in Vlaanderen een even groot potentieel hebben. Er zit dus een groot verschil in, zeker wanneer de hergebruiksmogelijkheden worden vergeleken met de demografische behoeften. Als aanbeveling onthoud ik daaruit dat een gebiedsgerichte aanpak van belang is. De studie doet de aanbeveling dat een gebiedsgerichte aanpak nog sterker kan inzetten op verweving en verdichting. Dit zou tot betere resultaten kunnen leiden.

In de beleidskaders die voor het BRV worden uitgewerkt, zullen een aantal van deze aanbevelingen worden versterkt. Zo ondersteunt de studie het ruimtelijk principe dat ruimtelijke rendementskansen kunnen verschillen naargelang de locatie.

Het onderzoek heeft zich niet gericht op het opsporen van hergebruiksmogelijkheden die onmiddellijk inzetbaar zijn. De inzetbaarheid is wel getoetst ten opzichte

van te voeren beleid. Zo blijkt dat op plekken met een hoge druk, er relatief minder leegstand inzetbaar is.

De leegstand in de studie betreft langdurige leegstand. De kortdurende leegstand, ofwel frictieleegstand, is sowieso nodig om ook de markt te laten functioneren. De langdurige leegstand kan eerder gezien worden als een problematische leegstand. Typische voorbeelden zijn winkelpanden, maar ook wonen boven winkels, waar ik daarnet naar verwees. Vaak moet in een aparte toegang voorzien worden, wat verbouwwerken vraagt.

Uit het verleden weten we dat dergelijke panden moeilijk terug op de markt komen. De meeste steden proberen een plan uit te werken om het commerciële hart aantrekkelijker te maken.

Een van de aanbevelingen in het onderzoek is om leegstandsdatabanken op niveau van adresposities op te maken. In het besluit van de Vlaamse Regering houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten, wordt wat betreft het uniek identificeren van bedrijfsruimten, de verzameling van alle percelen bedoeld waarop zich minstens één bedrijfsgebouw bevindt, die als één geheel worden beschouwd en die toebehoren aan één eigenaar, en met een minimale oppervlakte van 5 are.

Voortbouwend op die regelgeving is voor de opmaak van de lijst van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten de unieke sleutel steeds de unieke perceel-informatie, maar een adres wordt wel steeds meegegeven. Sommige bedrijfsgebouwen liggen op meer dan één adres.

In de loop van 2010 werd de eerste versie van de digitale databank RWO Data Manager gelanceerd. Dat is een online opvolgingsinstrument voor heel het grond- en pandenbeleid. Het omvat naast het register van onbebouwde percelen ook het leegstandsregister, het gewestelijk register van leegstaande bedrijfsruimten, het gemeentelijk vergunningenregister, het planbatenregister en het plannenregister. Maar zoals ik daarnet al zei, zijn de registers en inventarissen die verplicht moeten worden opgesteld en aangeleverd, gebiedsdekkend. Zodra de gebouwenregisters volledig operationeel zijn, kan voor elk uniek gebouw ook een uniek ID worden opgemaakt.

Om tot een geïntegreerde oplossing te komen, moet de regelgeving van de verschillende registers en inventarissen nog beter op elkaar worden afgestemd. Momenteel wordt de gewestelijke inventaris van de leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten beheerd door het Departement Omgeving, maar daartegenover staat dat het gemeentelijke register vrij kan worden doorgegeven aan het agentschap Wonen-Vlaanderen, maar daarvoor is geen verplichting. Over de verschillende leegstandsregisters heen is er bijgevolg geen samenhang wat actualiteit en correctheid van de cijfers betreft.

De vraagstelling lijkt mij ook relevant te zijn om de kruispuntdatabank betaalbaar wonen te vermelden waarvan reeds in 2009 gewag gemaakt werd. Dat staat ook in het decreet. Doelstelling van de kruispuntdatabank is het bevorderen van een transparante grond- en pandenmarkt.

Indien we dan ook kijken naar het evaluatierapport decreet Grond- en Pandenbeleid, dan zien we dat de regeling voor de opbouw en het beheer van een kruispuntdatabank betaalbaar wonen momenteel nog niet van kracht is en nog niet geëvalueerd kon worden. Er moet eerst een uitvoeringsbesluit worden opgemaakt

Het onderzoek 'Huurprijzen en righthuurprijzen' werd begin 2012 opgeleverd. Het vormde de basis voor de ontwikkeling van www.huurschatter.be.

De studie 'Evaluatie van de effectiviteit van het beleidsinstrumentarium inzake leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten' is nog niet afgerond. Momenteel is de

analyse en verwerking van de gegevens en informatie uit het onderzoek volop bezig. Het finale evaluatierapport wordt in juni door het onderzoeksbureau opgeleverd. Voor het geven van definitieve conclusies en aanbevelingen is het nog te vroeg.

In het voorontwerp van decreet betreffende het realisatiegericht instrumentarium, voer ik een gerichte aanpassing van het Leegstandsdecreet door, specifiek voor de inventarisatie en subsidieregeling. Ik leg in de regelgeving de noodzakelijke basis voor een regeling waarbij hergebruik en herbesteding zal worden gestimuleerd conform de principes van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en een meer gebiedsgedifferentieerde wijze van werken. Via het Instrumentendecreet pas ik de decretale basis aan voor de differentiatie van subsidiepercentages enerzijds in openruimtegebieden en anderzijds in verstedelijkte gebieden. Tegelijkertijd worden een aantal criteria ingevoegd in functie van het verhogen van het ruimtelijke rendement.

Een tweede aanpassing bestaat erin om onwettig gebruik van leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten tegen te gaan, met name door in de regelgeving te verduidelijken dat alleen de wettelijk toegelaten benutting in aanmerking wordt genomen.

De codificatieopdracht vervat in het decreet Grond- en Pandenbeleid, voorzie ik specifiek voor realisatiegerichte instrumenten in het Instrumentendecreet. Dit betekent dat de Vlaamse Regering wordt belast met de opmaak van een Vlaamse, realisatiegerichte instrumentencodex, waar het instrumentarium voor leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten ook toe behoort.

Decreetswijzigingen inzake de heffing worden in deze fase van het Instrumentendecreet niet meegenomen, rekening houdend met de scope waartoe de regering reeds beslist heeft. De herwerking van de leegstandsheffing zal voortbouwen op de resultaten van de lopende evaluatiestudie, via een samenwerking met VLABEL, die ook de nodige bijstellingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit zal coördineren.

Collega's, dit was een omstandig antwoord op alle vragen die zijn gesteld.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, dank u wel voor het uitgebreid antwoord. Het blijkt uit alle documenten, enerzijds uit de Ruimtelijke Staat Vlaanderen die al in maart van dit jaar verschenen is en anderzijds nu ook weer uit die bijkomende studie van het Departement Omgeving, dat het alleszins heel belangrijk is dat we snel de juiste cijfers krijgen. Ik denk dat we daarop moeten blijven inzetten. We hebben het inderdaad over de leegstaande bedrijfsruimten, ook de winkellegestand, de lokale besturen die hun eigen leegstandsregisters bijhouden en waarbij sommige gemeenten of lokale besturen zeer hoge cijfers hebben en andere net niet. Dat kan vaak afhangen van de inzet van de lokale besturen, los van de exacte hoeveelheid leegstand die er is. Er zijn alleszins heel wat data die worden gehanteerd en heel wat databanken die voorhanden zijn.

Wat me opviel in de studie van het Departement Omgeving, is dat ook hier eigenlijk geen gebruik wordt gemaakt van de Studiedienst van de Vlaamse Regering, die wat dat betreft toch ook heel wat data voorlegt. We hebben eerder al bij heel wat studies vastgesteld dat daar klaarblijkelijk weinig gebruik van wordt gemaakt, terwijl de Studiedienst van de Vlaamse Regering heel wat goed werk verricht. Het is misschien een optie om ook dat mee te nemen in verder onderzoek.

Uit de studie van de Vlaamse Regering van 2015 bleek dat er toen ongeveer 20.000 kavels voor wonen waren opgenomen. Als we vandaag alles samen bekijken, dan zien we dat ruim 60.000 panden leeg zouden staan, als dat dan een volledig en correct beeld zou zijn. Opnieuw: ik denk dat we erop moeten blijven hameren dat we zo snel mogelijk een volledige, duidelijke databank hebben waar alles samen in zit.

Het andere luik is uiteraard het verhaal van de hergebruiksmogelijkheden. Als ik dan toch, samen met de studie die voorhanden is, mag concluderen dat in het scenario van het ruimtelijk rendement men in het grootste aandeel in hergebruiksmogelijkheden voorziet, dan denk ik dat we daar te allen tijde op moeten blijven inzetten. Ik ben alleszins blij met de vaststelling dat het scenario ruimtelijk rendement veel hogere hergebruiksmogelijkheden biedt dan het scenario van de knooppunten. U weet dat wij de nodige bedenkingen hebben bij alleen rekening houden met de bestaande knooppunten die vandaag voorliggen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, dank u voor het antwoord. Ondernemingen trekken steeds meer weg uit de kernen van de gemeenten. Dat is in een aantal gevallen ook begrijpelijk als ze extra ruimte nodig hebben en ze die niet hebben binnen de kern, als er transport- of logistieke problemen zijn of als ze hinderlijk zijn voor de buurt. Maar sommige kleinschalige economische activiteiten kunnen wel perfect in een woonomgeving. Verweving van wonen en ondernemen kan in een aantal gevallen wel een oplossing zijn en een aantal kansen bieden. Zo is er bijvoorbeeld het project 'Kameleon, Ondernemen in de kern', in de regio Kortrijk. Dat is misschien wel een stichtend voorbeeld.

Ik denk dat we dit zeker geval per geval moeten bekijken. U hebt daarnet ook aangehaald dat het ene dossier het andere niet is. Ik vroeg me af, waar het kan, waar die verweving wonen en werken mogelijk, haalbaar en nuttig is, of er dan extra aanzetten en extra stimulansen zijn die u kunt geven om dat van de grond te krijgen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Peeters, ik vind dat u een punt hebt als u verwijst naar de Studiedienst van de Vlaamse Regering. U zegt terecht dat daar te weinig gebruik van wordt gemaakt. Ik neem dat zeker mee en zal het ook heel expliciet onder de aandacht van onze diensten brengen.

Ik denk dat we er nog meer op kunnen bouwen dan we vandaag de dag doen. Het is vaak dat men gewoon iets uitschrijft en misschien niet goed genoeg nadenkt of men het niet in eigen huis kan vinden.

Collega Vandaele, ik geloof nogal in positieve stimulansen. Ik geloof niet in ontrappende werken en negatieve verplichtingen of in boetes en sancties opleggen of in drastisch optreden. Ik denk wel dat we in positieve zin kunnen discrimineren en dat we mensen moeten aanmoedigen die in die kern initiatief nemen of hergebruik willen realiseren. Ik heb daarnet verwezen naar het subsidiëren waarmee je bepaalde zaken kunt doen en een onderscheid kunt maken. We kunnen ook meedenken voor oplossingen. Als er bepaalde initiatieven zijn en er zijn een aantal hinderpalen op het vlak van ruimtelijke ordening, dan is mijn overtuiging dat we mee moeten zoeken naar oplossingen en niet te veel problemen op tafel leggen. Je moet dan misschien nog iets meer faciliterend zijn als het gaat over hergebruik en over kernversterking. Ik verwacht er ook redelijk veel van.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, ik dank u om de suggestie van de Studiedienst van de Vlaamse Regering mee te nemen.

Ik kan u ook volledig volgen in het standpunt dat we veel beter moeten faciliteren en stimuleren dan penalisieren om hergebruik te stimuleren.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik had het daarnet over de conceptnota van collega Ronse over leegstaande bedrijfsruimten. Nu het Instrumentendecreet op ons afkomt, zou ik ervoor willen pleiten om er zoveel mogelijk rekening mee te houden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de procedures die opgenomen zijn in het eenheidsreglement inzake gerecycleerde granulaten en het toezicht erop, naar aanleiding van de sanering van een stortplaats in Peer – 1855 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, minister, collega's, ik stel een vraag met de bedoeling het algemeen beleid ter zake te bevragen, naar aanleiding weliswaar van een specifiek geval waarvan er heel zeker meerdere zijn.

Naar aanleiding van de sanering van een stortplaats in Peer, waarbij het aanwezige puin afgevoerd werd naar een breekinstallatie en vervolgens gebruikt werd voor de verharding van wegenissen, wil ik u bevragen over de procedures die opgenomen zijn binnen het eenheidsreglement gerecycleerde granulaten, zeker nu er vermoedens zijn dat er in de netgenoemde situatie sprake is van de aanwezigheid van asbest.

Het eenheidsreglement dat bij ministerieel besluit van kracht werd op 23 november 2011, zou moeten voorkomen dat dergelijke kwaliteitsproblemen zich zouden voordoen met puingranulaten.

Dit eenheidsreglement was het resultaat van een beheersysteem dat als doel heeft de kwaliteit en de traceerbaarheid van gerecycleerde granulaten te garanderen. Het beheersysteem bekijkt onder andere hoe puinafval ontstaat, hoe het wordt ingezameld, hoe het wordt getransporteerd en hoe de acceptatie van het puin bij de breekinstallatie gebeurt. Aandacht gaat ook naar de verwerking van het puin, het transport van de gerecycleerde granulaten en het effectief gebruik.

Op 1 juli 2014 wijzigde u dit eenheidsreglement. De belangrijkste wijziging betrof een meer doorgedreven acceptatieprocedure bij de puinbreker. Om de kwaliteit van de gerecycleerde granulaten te verhogen, wordt bij acceptatie bij de breker strikter gecontroleerd op herkomst – traceerbaarheid – en kwaliteit van het aangevoerde puin. Dit reglement is van toepassing voor de verlening van het certificaat van overeenkomstigheid aan het eenheidsreglement voor de certificatie van gerecycleerde granulaten overeenkomstig het Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en -beheer (VLAREA) die geproduceerd zijn op een vaste locatie of door een mobiele installatie op een bouw- of sloopwerf. Het certificaat wordt afgeleverd door een certificatie-instelling die aan een aantal – door de OVAM gecontroleerde – voorwaarden moet voldoen.

Door het verlenen van het certificaat verklaart de certificatie-instelling dat de overeenkomstigheid van het gecertificeerde gerecycleerd granulaat regelmatig wordt nagegaan. Dit gebeurt op basis van de periodieke controle van de zelfcontrole van de certificaathouder, overeenkomstig de bepalingen van dit reglement. Door het verlenen van het certificaat erkent de certificatie-instelling dat er voldoende mate van vertrouwen bestaat dat de certificaathouder in staat is om op basis van zijn zelfcontrole de overeenkomstigheid van zijn product te waarborgen.

Ik besef dat het nogal complex en technisch is, maar door de calamiteiten die er af en toe zijn, lijkt het me toch van belang om u de volgende vragen te stellen.

Minister, het beheerssysteem is deels gebaseerd op het vertrouwen dat de certificatie-instelling heeft in de zelfcontrole van de exploitant. De frequenties van de externe controles door de certificatie-instelling worden bepaald door het eenheidsreglement.

Dat dit systeem niet volledig waterdicht is, blijkt uit de problemen die er regelmatig opduiken met verontreinigde granulaten onder andere door asbest.

De externe certificatie-instelling controleert de exploitant van een breekinstallatie op geregelde tijdstippen. Worden er naast deze controle door een certificatie-instelling ook nog bijkomende controles – bij de exploitant – uitgevoerd door de bevoegde overheidsdiensten zoals de afdeling Milieu-inspectie of OVAM? Wie voert deze bijkomende controles uit en wat is de frequentie? Worden deze controles vooraf aangekondigd of gaat het om onaangekondigde controles? Hoeveel van dergelijke controles werden er in 2016 uitgevoerd? Werden er inbreuken vastgesteld?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De certificatie onder het eenheidsreglement bestaat uit een zelfcontrole door de exploitant en een externe controle door de certificatie-instelling. De certificatie-instelling controleert de zelfcontrole van de exploitant en stelt zelf ook bijkomende handelingen in het kader van de externe controle bijvoorbeeld door stalen te nemen en die te laten analyseren. De controlefrequentie van de zelfcontrole en externe controle is gerelateerd aan de productiehoeveelheden en gebeurt steekproefsgewijs. Voor puin waarvan op basis van de herkomst de kwaliteit onvoldoende gegarandeerd kan worden, gelden andere voorwaarden. Deze stromen moeten apart worden verwerkt en per partij uitgekeurd worden.

Naast controle en opvolging door de certificatie-instelling voeren de toezichthouders –milieu-inspectie, gemeentelijke toezichthouders, politiediensten – controles uit bij de brekers en op het gebruik van gerecycleerde granulaten in bouwtoepassingen. OVAM zelf heeft geen toezichtsbevoegdheid.

De milieu-inspecteurs van de afdeling Handhaving voeren controles uit op diverse milieuaspecten bij breekinstallaties. Dit gebeurt als volgt: routinematige bemonstering van installaties die bouw- en sloopafval recupereren, waarbij jaarlijks 20 procent van de klasse 1-bedrijven bezocht wordt voor een monsterneming; eenmalige actie: 'Geïntegreerde controle van vaste en mobiele puinbrekers', met aandacht voor de aspecten stof, geluid en afval. Het aspect afval had betrekking op het GPS-opvolgingssysteem, de visuele controle van het aangevoerde materiaal en een monsterneming; routinematige controles bij afvalverwerkers met aandacht voor aspecten uit de VLAREMA-wetgeving en het reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM). Deze controles worden onaangekondigd uitgevoerd.

In 2016 hebben milieu-inspecteurs van de afdeling Handhaving de volgende controles uitgevoerd: 117 monsternemingen bij 55 verschillende bedrijven, waarbij in 1 geval een overtreding werd vastgesteld met betrekking tot de milieukwaliteit van de geproduceerde granulaten; 23 gerichte controles in het kader van de specifieke eenmalige actie rond puinbrekers, waarbij in 8 gevallen een overtreding werd vastgesteld, waarvan echter geen enkele met betrekking tot de kwaliteit van het aangeleverde puin of de geproduceerde granulaten.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Als ik het goed begrijp, zijn er 55 bedrijven bezocht waarbij één overtreding werd vastgesteld. Als het over puinbrekers gaat, was er in 1 op 3 gevallen een overtreding.

Ik zal u nog een schriftelijke vraag stellen om wat meer in detail in te gaan op de aard van de overtreding.

U hebt in 2014 al de procedure een beetje strenger gemaakt. Komt er een evaluatie naar aanleiding van die verstrenging en de overtredingen? Is deze gepland?

Wanneer? Indien dat niet zo zou zijn, betekent dat dat u tevreden bent met hoe een en ander nu loopt?

Als een op de vijf van de klasse 1-bedrijven jaarlijks wordt gecontroleerd, betekent dat dan dat er 80 procent, vier op de vijf, niet wordt gecontroleerd?

Zie ik het goed dat die bedrijven maar eens om de vijf jaar worden gecontroleerd? Of zijn er criteria die bepalen dat sommige bedrijven vaker worden gecontroleerd dan andere? Het is belangrijk om dat te weten te komen.

Die zelfcontrole van de exploitanten, doen zij dat zelf of is daar een externe partij bij betrokken die voor die zelfcontrole instaat? Ik stel vast dat de wetgeving ter zake vrij complex is. Ik kan me inbeelden dat dat soort bedrijven vooral met hun bedrijf bezig zijn en dat de wetgeving en de controle er vaak toe leiden dat ze externe hulp zoeken. Hebt u daar zicht op? Wordt de zelfcontrole vaak extern uitgevoerd of nemen de bedrijven dat zelf in handen?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): In dit soort discussies zie ik altijd twee belangrijke elementen. Het blijft belangrijk om te onderzoeken, om informatie te verzamelen en kennis op te doen inzake afvalstromen in nieuwe producten.

We hadden hier onlangs een discussie over de ijzer- of metaalslakken die gebruikt werden als oeverversterking. Daarvan blijkt soms maar op termijn dat het door bepaalde transities op een bepaald moment toch schadelijk kan zijn. We moeten daarop blijven studeren en waar mogelijk – het is vorige week aangehaald in de glyfosaatdiscussie – het fameuze voorzorgsprincipe hanteren.

Nog een element: ik vind, als het erom gaat schadelijke producten of afvalstromen in te zamelen en te herwerken, dat dat op een zorgvuldige manier moet gebeuren. Als ik containers met bouwafval zie staan, ben ik nog regelmatig verbaasd over de zaken die daartussen zitten. Eigenlijk kan dat niet. Die aannemer kan daarmee nergens terecht, denk ik dan, maar blijkbaar kan het toch. Er zit soms asbest tussen het puin. Blijkbaar kan er nog altijd meer dan we denken en dan op papier mogelijk is.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Belangrijk om te vermelden: er bestaat zoiets als een werkgroep bouwafval. Daar zit iedereen in: de Confederatie Bouw, de werkers, de afvalinzamelaars, OVAM ... Daar gebeurt dus een evaluatie. Dat is een permanente werkgroep. Het is niet zo dat dat maar een paar jaar duurt. Het is interessant om u dat expliciet mee te geven.

De frequentie van de controles is gebaseerd op een risicoanalyse. Dat is vaak zo, niet alleen voor deze bedrijven. Men weet wel aan de hand van het verleden en een aantal andere elementen waar men het best wat frequenter controles uitvoert.

De zelfcontrole – de staalnames – moet gebeuren conform het compendium. Men moet dat volgen en dat moet worden geanalyseerd in een erkend labo. Dat is een beetje zoals de erkende MER-deskundige. Dat is een onafhankelijk labo dat onder ede erkend is om dat op een objectieve manier te doen.

Als men containers ziet met sloop- en bouwafval en men denkt dat er zaken in zitten waar men niet mee weg kan, moet men weten dat deze containers naar een sorteerbeidrijf gaan dat daar de juiste sortering doet. Uiteraard moet dat op een correcte en veilige manier gebeuren, en moet er voldoende toezicht zijn.

Het lijkt me vooral van belang om de goede praktijken of voorbeelden te delen en voldoende te werken in de werkgroep bouwafval. We moeten alle handhavers op het terrein goed informeren over wat kan en wat niet kan. Dat blijft natuurlijk wel essentieel. Als een lokale handhaver weet waar hij of zij op moet letten, kan er nog veel meer worden ingegrepen en op het terrein worden gehandhaafd.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik dank u voor uw antwoord. Ik neem aan dat de meeste het goed voorhebben en het vertrouwen waard zijn, maar het kan dat een aantal bedrijven die in deze materialen handelen, dat niet waard zijn. Het beheersysteem is grotendeels gebaseerd op het vertrouwen van de certificatie-instelling in de zelfcontrole van de exploitant. Wat dat betreft, lijkt een evaluatie mij interessant. We kunnen leren uit de goede voorbeelden om de slechte minder waarschijnlijk te maken en op termijn uit te schakelen. Op dat vlak hebben we nog wat werk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingrid Pira aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over bouwvergunningen in overstroomingsgebied – 1835 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): In mijn schriftelijke vraag nummer 397 van 21 februari 2017 vraag ik hoeveel vergunningen voor nieuwbouw of verkavelingen in 2016 verleend werden binnen signaalgebieden waarvoor de Vlaamse Regering een vervolgtraject heeft vastgelegd dat verdere ontwikkeling uitsluit. In het antwoord staat letterlijk: "Er werden 26 vergunningen verleend door de Colleges en 4 door de deputatie." Er wordt hierbij verwezen naar het tweede tabblad van de Excel-tabel die bij het antwoord gevoegd is.

Einde maart 2017 keurde de Vlaamse Regering een decreet goed dat onder andere een bouwstop invoert in watergevoelige gebieden. 'Na betonstop nu ook bouwverbod in watergevoelig gebied', zo titelen kranten. Aan de kaart met de precieze gebieden waar het bouwverbod zal gelden, wordt nog gewerkt, zo luidt het. Wel is duidelijk dat het om ongeveer 1600 hectare gaat die regelmatig onder water staan.

Minister, in 2016 werden er 26 vergunningen door colleges goedgekeurd die gelegen zijn in signaalgebieden waarvoor de Vlaamse Regering een vervolgtraject heeft vastgelegd. Dit is 3 keer meer dan de 9 vergunningen in 2015. Toen werd gezegd dat het aantal vergunningen in de lijn lag van de vorige jaren en er geen trendbreuk was. Hoe verklaart u de verdrievoudiging in 2016?

Bij de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering einde maart 2017 van een decreet dat onder andere een bouwstop invoert in watergevoelige gebieden, zegt u dat als het decreet geen vertraging oploopt in het parlement, de bouwstop al tegen de zomervakantie 2017 van kracht kan gaan. Betekent dit ook dat tegen de zomervakantie de concrete kaarten waar een bouwverbod zal gelden, klaar zullen zijn?

In De Morgen van 3 april reageert u op het bericht dat er in 2016 26 vergunningen in signaalgebieden goedgekeurd werden. U laat optekenen in de krant: "Van die 26 vergunningen waar Pira naar verwijst gaat het maar in een handvol gevallen over nieuwbouw." Wat is voor u 'een handvol gevallen nieuwbouw'? Over hoeveel nieuw te bouwen woningen gaat het in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag?

Het bouwverbod waarover de Vlaamse Regering beslist heeft, gaat over 1600 hectare in overstromingsgebied. Waarom niet over de 2400 hectare van de signaalgebieden waarover de Vlaamse Regering ooit oordeelde dat er dringend maatregelen moesten worden genomen? Kan er in de resterende 800 hectare wel gebouwd worden? Vallen die 800 hectare allemaal onder de watertoets namelijk: de bestaande bestemming blijft behouden, maar er kunnen extra randvoorwaarden opgelegd worden via de watertoets?

Dat zijn mijn vragen in opvolging van uw antwoord op mijn schriftelijke vraag.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Pira, we hebben inderdaad al heel wat vragen en antwoorden uitgewisseld. Wat uw eerste vraag betreft, is er het antwoord op uw schriftelijke vraag nr. 420. Daarin heb ik u meegedeeld dat de monitoring van de vergunningen binnen de signaalgebieden een ex-postmonitoring is van alle vergunningen die er zijn. Die krijgt halfjaarlijks een update. Het is dus geen instrument van toezicht omdat het niet gewoon direct wordt meegedeeld, waarna er kan worden opgetreden.

Bovendien zitten in dit gegevensbestand alle beslissingen die door de gemeenten zijn genomen, dus ook van de ontvoogde gemeenten die rechtstreeks vergunningen kunnen verlenen en waarvoor niet in een toezichtsprocedure bij de Vlaamse overheid voorzien is.

Ik heb ook verwezen naar de procedure en het afwegingskader beroepen dat gehanteerd wordt door de leidend ambtenaar, en ook naar de regelgeving inzake signaalgebieden.

Ik wil ook verduidelijken dat het vervolgtraject voor een signaalgebied, een herbestemming dan, vaak op een gedeelte van het gebied slaat, waarbij in andere delen van het gebied met of zonder watergerelateerde voorwaarden bebouwing nog wel mogelijk is. In de omzendbrief staan een aantal voorwaarden. Indien die nageleefd zijn, is ook het overstromingsrisico mee in rekening gebracht.

De rechtstreekse vergunningen door ontvoogde gemeenten voor een hele reeks 'kleinere werken' worden overeenkomstig de van toepassing zijnde regelgeving niet meer overgemaakt, waardoor er ook geen beroep meer wordt ingesteld tegen deze beslissingen. De andere vergunningen, die wel worden overgemaakt aan de Vlaamse overheid, werden gescreend op basis van de criteria van de afwegingsnota.

Na de behandeling van het decreet, naar ik hoop tegen het zomerreces, zal deze nieuwe procedure definitief van kracht zijn. Daarmee kan Vlaanderen binnen de signaalgebieden delen aanduiden als watergevoelig openruimtegebied en er een bouwstop invoeren.

De signaalgebieden waarbinnen die aanduiding zal gebeuren, zijn nu al gekend. Ze zijn raadpleegbaar op de website. Er geldt dus vandaag al een bewarend beleid.

Ik werk momenteel aan een uitvoeringsbesluit waarin de Vlaamse Regering de procedure voor het openbaar onderzoek dat voorafgaat aan de aanduiding, zal vastleggen. Eigenaars krijgen, net als lokale besturen en waterbeheerders, inspraakmogelijkheden en kunnen ook worden vergoed wanneer dat effectief aanleiding geeft tot planschade.

U vraagt naar die 26 vergunningen. In 6 gevallen betreft het nieuwbouw niet gerelateerd aan wonen, in 13 gevallen nieuwbouw met de functie wonen. In totaal wordt er in 84 wooneenheden voorzien. Eén vergunning omvat 67 assistentiewoningen, wat het aandeel sterk de hoogte in jaagt. In beroep werden door de deputatie 2 vergunningen

toegekend voor in totaal 81 woningen. In dit aantal komt diezelfde aanvraag van 67 assistentiewoningen terug. Verder verwijs ik ook naar wat ik u al heb geantwoord en de bijlagen die u zijn overgemaakt, waar alle titels van de aanvragen vermeld worden. Voorzitter, ik veronderstel dat ik dat hier niet opnieuw moet overlopen.

De Vlaamse Regering heeft over in totaal 235 signaalgebieden, gespreid over ongeveer 3300 hectare, die afweging gemaakt met de nodige zorgvuldigheid. Dat gebeurde op voorstel van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid, na bespreking binnen de bekkenbesturen en in overleg met de betrokken gemeenten. Voor ruim 90 procent van de signaalgebieden staan alle actoren unaniem achter het ontwikkelingsvoorstel. Ik vind dit een geslaagd voorbeeld van samenwerking en partnerschap over administraties en bestuursniveaus heen, waar zowel het watersysteem als de maatschappij wel bij varen.

Is het overstromingsrisico beheersbaar, dan blijft de ontwikkeling van het gebied mogelijk. Uiteraard moeten we het gebied overstromingsveilig inrichten. Daarom verbindt de Vlaamse Regering, via een verscherpte watertoets, voorwaarden aan de ontwikkeling. Voorbeelden zijn een compensatie van de bouwoppervlakte door een afgraving elders op het terrein, een verhoogd vloerpeil, een overstroombare tuin, het uitsluiten van een ondergrondse garage of kelder. Lokale besturen moeten met deze voorwaarden rekening houden.

In ongeveer 1600 hectare verspreid over ongeveer 170 signaalgebieden is het overstromingsgevaar zo hoog dat nieuwe bebouwing er onverantwoord is. Die gebieden moeten we bouwvrij houden. Daar grijpen we in door het signaalgebied, of delen ervan, te laten herbestemmen via een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) of door het gebied aan te duiden als watergevoelig openruimtegebied. In afwachting van de herbestemming geldt in deze gebieden een tijdelijk bewarend beleid.

Daarnaast zijn er verspreid over Vlaanderen nog verschillende kleinere overstromingsgevoelige gebieden of percelen, die niet gelegen zijn in een signaalgebied, waarbij de watertoets en het ruimtelijk beleid van de lokale besturen ook aanleiding kan geven tot het weigeren van een omgevingsvergunning.

Mevrouw Pira, dit is de nodige nuance aan het doemscenario zoals u het voorstelt.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, het venijn zat in de staart. U zegt dat ik het als een doemscenario voorstel. Ik heb een vraag gesteld, die vorig jaar ook is gesteld door collega Vandaele, over bouwen in signaalgebieden. Ik heb helemaal geen doemscenario, ik antwoord gewoon op de informatie die u mij hebt gegeven, minister. U hebt mij een omstandig antwoord gegeven, maar u antwoordt mij niet op de vraag hoe het komt dat het aantal vergunningen in signaalgebieden verdrievoudigd is, met alle nuances van dien, die ook vorig jaar golden bij het antwoord op de vraag van de heer Vandaele over het bouwen in signaalgebieden in 2015. U zegt dat ik een doemscenario naar voren schuif, maar ik heb de indruk dat u de zaak sterk minimaliseert. Er is een verdrievoudiging, van 9 naar 26, met alle nuances van dien, maar die gelden voor die beide getallen.

Ten tweede hebt u het in de krant over een handvol woningen. U schuift nu het getal 84 naar voren. Ik vind dat geen handvol. Daar zitten 67 assistentiewoningen in, maar ik dacht ook een verkaveling voor het verdelen van 65 loten voor open, halfopen en gesloten bebouwing. Als ik dat optel, kom ik toch al aan meer dan 120 woningen waarvoor een vergunning is gegeven.

Minister, mijn vraag blijft dus. We hebben al een paar keer in de commissie de discussie gevoerd. Daarom heb ik die vraag gesteld. Is er na het afkondigen van de betonstop vorig jaar geen rush op nog onbebouwde gebieden die een harde

bestemming hebben? Dan gaat het over woongebieden, en in dit geval over signaalgebieden, wat natuurlijk een heel snelle handeling noodzaakt. Dat blijft mijn vraag.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Geheel terzijde, ik verneem net van collega Nevens, die dergelijke dingen bijhoudt, dat collega Pira vandaag verjaart. Proficiat. Had ik het geweten, dan had ik voor u iets meegenomen.

Ingrid Pira (Groen): Ik heb pralines meegenomen.

Wilfried Vandaele (N-VA): U voor ons, dat is ook goed.

Minister, zoals collega Pira ook al zei, hebben we het al een aantal keren gehad over die fameuze signaalgebieden en er al meermaals op gewezen dat, ondanks de goede voornemens en de beslissingen van de regering, met name de provincies en ook de gemeenten toch vergunningen blijven afleveren in die signaalgebieden. We zien ook dat er weinig of geen ruimtelijke uitvoeringsplannen worden gemaakt, wat toch de bedoeling was. Daarom zijn we blij met de strengere regeling die u in het vooruitzicht stelt in het kader van de VCRO-trein (Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening).

U hebt blijkbaar het plan opgevat om een kaart op te stellen. De figuur van de kaart is een veelbeproefde methode de laatste tijd, ook voor poldergraslanden en voor zonevreemde bossen. Hopelijk loopt het dus goed af. Hopelijk kan die ook snel worden vastgesteld.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. We zien dat er in risicogebieden toch nog steeds wordt verkaveld en toch nog steeds wordt gebouwd, zoals mevrouw Pira zegt. Hoe snel denkt u die kaart klaar te hebben? Hoe kunt u vermijden dat er in de tussentijd toch nog wordt gebouwd?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Vandaele, alles is zo goed als klaar om die kaart te hebben, maar we hebben natuurlijk een decretale basis nodig. Het decreet, de codexwijziging, de decretale basis ligt hier in het parlement. Ik hoop ook dat dat hier snel kan worden behandeld en gestemd. Dan kunnen we verder met die kaart. Wat ons betreft, zal daar geen vertraging op zitten.

Is er een rush? Ik weet dat niet, collega Pira. Ik kan dat niet afleiden uit de cijfers. Ik denk dat we overall op een correcte manier moeten communiceren en mensen daar niet toe aanzetten.

Dat is ook altijd heel correct gebeurd. Ik kan niet afleiden uit de cijfers dat er een bepaalde rush is. Ik wil ook nog eens herhalen dat het niet de bedoeling is om in elk gebied waar er mogelijk een waterproblematiek is, een bouwverbod in te voeren. Die intentie hebben we niet. Er kan ook aangepast worden gebouwd. De aanpak die door de regering is goedgekeurd, is correct om ervoor te zorgen dat het niet enkel lokaal moet gebeuren via de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Dat is inderdaad iets wat niet is gelukt. We hadden gehoopt in de vorige legislatuur dat dit zou lukken, maar dat is niet zo. Daarom zetten we nu een stap in de andere richting. Ik hoop ook dat het decreet hier snel kan worden goedgekeurd zodat we daarmee vooruit kunnen.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, in deze commissie komen we eigenlijk allemaal tot hetzelfde inzicht. Vanaf nu – en dat bewijst de hele discussie over klimaat – is de snelheid een belangrijk punt. Daarom hamer ik er zo op dat de dingen snel

gebeuren en dat er zeker wordt opgetreden. U zegt dat er geen aanduiding is dat er een rush is. Ik vind een verdriedubbeling toch iets verontrustends, gezien het feit dat er vorig jaar door de diensten werd gezegd dat de cijfers van vorig jaar in de lijn lagen van die van de vorige jaren. Dan is er nu toch wel een uitzonderlijke situatie aan de gang. Als ik u was, zou ik daarover ongerust zijn, zeker als je denkt aan de andere onbebouwde gebieden die nu helemaal interessant zijn geworden om nog te bebouwen.

Ik kijk uit naar de behandeling van het decreet. Ik kijk uit naar de kaarten en naar de snelheid waarmee er wordt gehandeld. Als de verdriedubbeling u niet aanzet tot ongerustheid, dan wachten we op cijfers van bijvoorbeeld de woonuitbreidingsgebieden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over putwaterkwaliteit – 1799 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, ik heb een schriftelijke vraag gesteld omtrent het aantal controles op putwaterkwaliteit. Naar aanleiding van de resultaten heb ik deze vraag om uitleg ingediend.

Wanneer gezinnen putwater wensen te gebruiken om te drinken, te koken en zich te wassen, wordt aangeraden om dat putwater te laten controleren. Bij het eerste gebruik van een drinkwaterput is een uitgebreide controle verplicht, en daarna dient de kwaliteit van het putwater om de tien jaar opnieuw gecontroleerd te worden. Wie niet kan aansluiten op leidingwater bij de drinkwatermaatschappij, heeft recht op één gratis controle van het putwater per jaar.

Uit cijfers die ik hierover opvroeg, blijkt dat er een kleine daling is in het aantal gekende zuivere grondwatergebruikers – nu ongeveer 40.000 – en dat het aantal gemengde gebruikers – dus grondwater en leidingwater – licht stijgt tot ongeveer 11.300. Wat zeer opvallend is, is dat er heel weinig gratis controles op het putwater aangevraagd en uitgevoerd worden. In 2015 en 2016 werden respectievelijk 183 en 185 aanvragen ingediend, terwijl er nog minder effectieve controles uitgevoerd werden, ongeveer 170. Dit zijn zeer lage aantallen ten opzichte van het aantal gebruikers. Bovendien voldoet 70 tot 75 procent van de gecontroleerde putwaters niet aan de parameters waaraan het water moet voldoen. 32 procent van de onderzochte putwaters is trouwens ondrinkbaar.

Minister, hebt u er een zicht op waarom zo weinig gebruikers van putwater een gratis controle laten uitvoeren? In uw antwoord op mijn schriftelijke vraag stelt u dat u van plan bent om in 2017 een gerichte sensibilisatiecampagne te voeren met betrekking tot het thema putwater. Kunt u toelichten wat die gerichte campagne precies zal zijn? Wat houdt die campagne in? Wat is de planning die zal worden gevolgd?

Ik wil nog even terugkomen op de toch wel hoge aantallen van gecontroleerde putwaters die niet voldoen aan de wettelijke normen. Zoals gezegd, is 32 procent zelfs ondrinkbaar. Wat is daarvan de oorzaak en wat kunnen we daaraan doen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Taeldeman, minister Vandeurzen en ikzelf hebben een Putwateractieplan opgemaakt. Daarin zijn acties opgenomen om de

omvang van het putwatergebruik en de mogelijkheden om aan te sluiten op het drinkwaternet, beter in kaart te brengen. Daarnaast wordt ook een betere kwaliteitsbewaking van putwater nagestreefd door sterk in te zetten op sensibilisatie en informeren.

We hebben geen duidelijk beeld waarom burgers geen beroep doen op een gratis dienstverlening door de overheid. Mogelijke redenen zijn: niet weten dat de mogelijkheid bestaat om deze gratis controle te laten uitvoeren en de perceptie dat het putwater gezond is en geen risico's inhoudt voor de gezondheid. Het agentschap Zorg en Gezondheid liet in het najaar 2016 een studie uitvoeren via een doelgroepenbevraging, specifiek over putwater. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) volgde deze studie mee op. De bevraging beperkte zich niet tot de inwoners van woningen die niet aansluitbaar zijn, maar bevroeg alle putwatergebruikers. Er werden een aantal beweegredenen voor het drinken van putwater genoemd. Zo is er de overtuiging dat putwater gezonder is dan leidingwater. Door controle en analyse van de waterkwaliteit, is men gerust dat putwater niet ongezond is. Er is de perceptie dat putwater lekkerder smaakt. Men drinkt het uit gewoonte omdat men dat thuis vroeger ook altijd deed. Er is ook de perceptie dat er weinig verschillen zijn op vlak van gezondheidsrisico's, bijvoorbeeld leidingwater kan ook vervuild zijn en flessenwater komt ook uit de grond. Sommige van de aangehaalde beweegredenen geven aan dat het risico op putwater van slechte kwaliteit laag ingeschat wordt.

In het Drinkwaterbesluit is nu al opgenomen dat een volledige controle moet gebeuren voor de ingebruikname en daarna om de tien jaar. In de loop van dit jaar moet een bijlage van de Drinkwaterrichtlijn, die in 2015 geactualiseerd werd, in Vlaamse regels omgezet worden. Daarbij wordt in een verhoging voorzien van de frequentie van de controle. Dat staat ook in het Putwateractieplan: 'Optimalisatie aanpak putwatercontroles en implementatie op terrein'. Voor woningen die aansluitbaar zijn, raad ik aan om aan te sluiten op het drinkwaternet, omdat de kwaliteit van dit drinkwater zeer goed gecontroleerd wordt.

De communicatiestrategie wordt dit voorjaar verder afgewerkt en er is een actie van het Putwateractieplan dat stelt: 'Gericht informeren/sensibiliseren van gekende putwatergebruikers over het gebruik van putwater'. Voor een gerichte communicatie is het nodig vooraf te bepalen of de huidige putwatergebruikers al dan niet aansluitbaar zijn. Deze oefening blijkt moeilijker te zijn dan we hadden ingeschat. Bij het versturen van de waterfacturen vanaf 2018 zal de specifieke communicatie toegevoegd worden. Het is de bedoeling om alle gekende putwatergebruikers te informeren via een aangepaste communicatie.

Belangrijk is een frequente controle van de probleemparameters. Voor de niet-aansluitbare woningen zal de overheid hiervoor een inspanning leveren. Daarnaast zijn er voor de niet-aansluitbare woningen nog volgende twee mogelijkheden: het oppompen uit een andere grondwaterlaag waarvan de kwaliteit beter is en het zuiveren van het water tot betere kwaliteit.

Bepaalde drinkwatermaatschappijen diversifiëren hun aanbod. Ze worden meer en meer waterketenbedrijven. Zo staan ze in voor het beheer van de kleinschalige waterzuiveringsinstallaties. Ook worden er proefprojecten gestart, waarbij de watermaatschappij instaat voor een bijkomende zuivering van het water tot drinkwaterkwaliteit. Ik hoop op die manier een antwoord te hebben gegeven op uw vragen en bezorgdheden.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Bedankt voor uw uitgebreide antwoord, minister. Ik zou willen vragen om het Putwateractieplan te bezorgen aan de leden van de commissie, het actieplan dat in overleg met collega Vandeuren van Welzijn is opgemaakt. Het zou interessant zijn om over dat plan te beschikken.

Ik heb nog een bijkomende vraag over de aansluitbaarheid. Waarschijnlijk zal dat ook wel een van de onduidelijkheden zijn voor de mensen, dat men jaarlijks recht heeft op een gratis controle van het putwater, als het zo is dat men zich niet kan laten aansluiten op het drinkwaternetwerk. Waar moeten die mensen zich wenden? Hebt u er een idee van hoeveel mensen zich nooit zullen kunnen laten aansluiten op het drinkwater? Dat heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat men afgelegen woont, dat het water ook van slechte kwaliteit zou zijn, mocht er in een aansluiting voorzien worden, dat door de verre afstand de drinkwatermaatschappij de leiding niet aanlegt. Er zal daar wellicht wel een reden voor zijn. Misschien kunnen die cijfers later ter beschikking gesteld worden. Hoeveel Vlamingen zullen zich nooit kunnen aansluiten op het drinkwaternetwerk?

Ik vind het zeer positief om van u te horen, minister, dat vanaf 2018 de drinkwatermaatschappijen ook heel gericht actie zullen voeren om zo veel mogelijk mensen die gebruikmaken van putwater, erover in te lichten dat het echt wel van belang is om de kwaliteit te laten controleren, zeker als men deze resultaten ziet. Bij degenen die een test hebben laten doen, leidt 75 procent van de uitgevoerde testen tot een zeer slechte kwaliteit van het putwater.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Als de collega's meer wensen te weten over het Putwateractieplan, verwijs ik naar de site van de VMM, waar er een toelichting wordt gegeven over die tien actiepunten, die de minister hier al deels toegelicht heeft.

Wat daar bijzonder in is, is dat een private waterwinning wordt beschouwd als een waterleverancier. Dat is het uitgangspunt. Iemand die putwater oppompt, valt eigenlijk onder dezelfde regels als een drinkwatermaatschappij. Dat wil ook zeggen dat de kwaliteit, of het al dan niet gebruiken van dat water als drinkwater, moet voldoen aan een aantal normen. Sensibiliseren is daar één zaak, maar de verantwoordelijkheid ligt duidelijk bij de mensen die putwater gebruiken als drinkwater. Daarbij is het, zoals collega Taeldeman zegt, merkwaardig dat er enorm veel mensen zijn die geen controle uitvoeren, of waarvan we niet weten dat er controle van de kwaliteit van het drinkwater is. Dat heeft natuurlijk gevolgen. Als die waterkwaliteit niet voldoende is, is dat schadelijk voor de gebruikers ervan. Maar ten tweede, als dat in combinatie is met stadswater, kan er ook stadswater besmet worden als die installatie niet voldoet of als er geen duidelijke scheiding is tussen de combinatie putwater en stadswater. En dus zou ons drinkwater besmet kunnen worden, of niet voldoende van kwaliteit meer kunnen zijn.

Eén controle om de tien jaar vind ik het minimum minimum, maar dat is volgens de Europese Drinkwaterrichtlijn zelfs verplicht. Ik zou dus voorstellen, minister, dat men daar, zoals bij de stookolietanks, wat strenger in gaat zijn. Als die tank niet gekeurd is, krijg je geen stookolie meer. Misschien kunt u gewoon voorstellen dat men het putwater verzegelt als er geen keuring meer is of er geen geldige keuring meer voorhanden is.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Op de vraag over het actieplan heeft collega Nevens al geantwoord, collega Taeldeman. Het staat op de website.

Wat betreft de oefening wie al of niet aansluitbaar is, heb ik daarnet gezegd dat die oefening onderschat is. Dat blijkt niet zo evident te zijn. Het is wel zo dat als je als klant informatie wilt, je terecht kunt bij de drinkwatermaatschappij die actief is op je grondgebied, of bij de gemeente. Die kunnen je perfect zeggen of er al of niet een aansluiting kan gebeuren.

De tienjaarlijkse controle is natuurlijk ingegeven op basis van de kwaliteit van het water dat je dan als gebruiker ook binnenkrijgt. Dat is natuurlijk in het voordeel van jezelf. Er kan inderdaad ook contaminatie zijn met de andere waterleiding. Dat is dan natuurlijk een andere zaak. Dan kun je daar ook anderen in betrekken. Maar er is wel een nuance met de stookolie-installaties die gecontroleerd worden. Als een stookolie-installatie gekeurd wordt en goed wordt afgesteld, heeft dat veel minder impact op de luchtkwaliteit, die algemeen een effect heeft in Vlaanderen. Terwijl, als die controle van het putwater niet gebeurd is, ben jij zelf, als degene die dat putwater gebruikt, direct slachtoffer. Daar zit dus wel een nuance in, die ik hier wel wil meegeven. Bij de stookolietankinstallaties is het ook een algemeen maatschappelijk milieuprobleem, terwijl het bij het putwater eigenlijk vooral een probleem van volksgezondheid voor jezelf is. Ik volg u wel dat we dat nog beter moeten sensibiliseren en bekendmaken. Maar het gaat natuurlijk over de mensen zelf. Het is een beetje zoals het dragen van een gordel. Ook dat is om jezelf te beschermen. Maar je kunt ook daar een boete voor krijgen. Die nuance wou ik wel meegeven, dat het voor stookolietanks ook een algemeen leefmilieuprobleem is op het vlak van luchtkwaliteit als dat voldoende goed is afgesteld, terwijl het met het putwater vooral de personen zelf zijn die het water gebruiken, die er gezondheidsproblemen door kunnen krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.